

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права

Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

**ОБЛІК, АУДИТ І АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА НА
РАХУНКАХ У БАНКУ**

(за матеріалами приватного акціонерного товариства
“Фірма“Полтавпиво”)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Ступінь вищої освіти «Бакалавр»

5-ЕО

17003

КР

Розробила студентка групи 5-ЕО
Дейнека О. М.

Керівник кваліфікаційної роботи
Свистун Л. А.

Рецензент: головний бухгалтер ТОВ
“КОМПАНІЯ АВТО ГАЗ”

Лучна О. В.

Засвідчую, що в цій роботі немає
запозичень із праць інших авторів
без відповідних посилань

Дейнека О. М.

Підтверджую достовірність даних,
використаних у роботі

Свистун Л.А.

Допустити до захисту
Завідувач кафедри

Птащенко Л.О.

2022

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 Економічна характеристика та організація обліку на підприємстві	7
1.1. Організаційно-управлінська структура підприємства та види діяльності	7
1.2. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві	14
1.3. Аналіз основних економічних показників	20
РОЗДІЛ 2 Облік операцій підприємства на рахунках у банку	35
2.1. Нормативно-правове забезпечення і завдання обліку безготівкових розрахунків на підприємстві	35
2.2. Документальне оформлення безготівкових розрахунків	42
2.3. Аналітичний і синтетичний облік безготівкових розрахунків	47
2.4. Відображення інформації про безготівкові розрахунки у фінансовій звітності	51
РОЗДІЛ 3 Аналіз і аудит безготівкових розрахунків на підприємстві	57
3.1 Мета, завдання та нормативно-інформаційне забезпечення аудиту безготівкових розрахунків	57
3.2 Методика проведення та оформлення результатів аудиту безготівкових розрахунків.	61
3.3 Завдання і організація аналізу грошових коштів на підприємстві. 72	
3.4 Аналіз грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»	75
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	98
ДОДАТКИ.	108

				5-EO 17003 KP			
	П. І. Б.	Підпис	Дата				
Розроб.	Дейнека О. М.			Облік, аудит і аналіз операцій підприємства на рахунках у банку (на матеріалах приватного акціонерного товариства «Фірма «Полтавпиво»)	Стадія	Арк.	Акрушів
Перевір.	Свистун Л. А.					2	Кількість арк..
					<i>Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування</i>		
Н. контр.	Свистун Л. А.						
Затверд.	Птащенко Л.О.						

ВСТУП

Результатом безперервного обороту грошових коштів є успішне функціонування підприємств. Діяльність будь-яких підприємств пов'язана найчастіше з операційним, а також інвестиційним та фінансовим рухом грошових коштів. Інформація про наявність та рух грошових коштів є необхідною для задоволення потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів, адже аналіз таких даних дає підстави зробити висновки про ліквідність та платоспроможність підприємств.

Таким чином, питання обліку грошових коштів та аналіз платоспроможності підприємств є актуальними для обґрунтування прийняття правильних управлінських рішень в сучасних умовах ризику та нестабільності.

Дослідженню питань обліку грошових коштів та аналізу платоспроможності присвячені праці вітчизняної облікової спільноти. Зокрема, проблеми обліку грошових коштів та проблеми їх рішень розглядалися у працях Гушу Д., Несходовський І. С., Скоробогатова В. В., Туржанський В. А. Питання управління грошовими коштами, їх потоками досліджували Левченко Н. М., Нагайчук В. В., Скірко М. А., Харченко В. А. Теоретичні та практичні питання аналізу платоспроможності викладені у працях таких дослідників, як Білик М. Д., Квасиницька Р. С., Кривдюк А. В., Кулик А. В., Лахтіонова Л. А., Швиданенко Г. О., Шеремет О. О., Яцишина С. Є.

Недостатня опрацьованість проблеми та потреба в оновленні організації, удосконаленні методики обліку, аудиту і аналізу безготівкових розрахунків обумовлюють її актуальність, що й спричинило вибір теми дипломної роботи, мету, завдання та основні напрями дослідження.

Метою дипломної роботи є вивчення теоретико-методичних аспектів обліку, аудиту та аналізу безготівкових розрахунків для обґрунтування теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики бухгалтерського обліку та управління підприємства.

Для досягнення вказаної мети поставленні наступні завдання:

- дати економічну характеристику діяльності підприємства;
- визначити порядок і форму організації обліку на підприємства, особливості облікової політики як в загальному, так і в частині грошових коштів;
- дослідити економічну сутність безготівкових розрахунків підприємства, особливості їх аналітичного і синтетичного обліку на підприємстві;
- систематизувати положення чинних нормативних документів щодо обліку безготівкових розрахунків підприємства;
- дати оцінку стану проведення аудиторської перевірки за темою дослідження;
- провести аналіз грошових коштів, показників ліквідності та платоспроможності підприємства.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є обліково-аналітичні процедури операцій щодо безготівкових розрахунків підприємства. Предметом дослідження є теоретико-методичні засади, а також діюча практика обліку, аудиту безготівкових розрахунків та аналізу грошових коштів підприємства.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання соціально-економічних явищ і процесів, фундаментальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо порядку обліку грошових коштів.

При дослідженні фінансового стану досліджуваного суб'єкта, стану обліку грошових коштів, аналізу платоспроможності застосовувались методи:

- історичний метод – при дослідженні понятійного апарату, виникнення поняття «грошові кошти» в Україні;
- абстрактно-логічний метод – при визначенні сутності та класифікаційних ознак грошових коштів та їх функцій;
- метод порівняльного аналізу – при дослідженні економічних категорій щодо обліку грошових коштів;
- статистичного спостереження та фінансово-економічного аналізу – для дослідження фінансового стану підприємства та його платоспроможності,

виявлення головних тенденцій його розвитку, визначення факторів впливу на фінансово-господарську діяльність та виявлення напрямів її удосконалення;

– аналогії та експерименту – для уточнення основних положень облікової політики підприємства, визначення методико-технічних засад автоматизації обліку й підготовки їх до практичної реалізації у межах досліджуваного суб'єкта;

– документування, оцінки й калькулювання – при дослідженні обліку операцій щодо грошових коштів;

– методи поточного групування та узагальнення інформації в обліку – при висвітленні питань синтетичного, аналітичного обліку операцій з грошовими коштами та відображення облікової інформації у фінансовій та іншій звітності.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують облік, аудит і аналіз грошових коштів, офіційні статистичні матеріали, методичні матеріали, дані мережі Інтернет. Фактологічною основою проведеного дослідження є статті вітчизняних і зарубіжних учених з проблем бухгалтерського обліку, методики аудиту і аналізу грошових коштів підприємства, а також: статут, наказ про облікову політику, посадова інструкція головного бухгалтера, фінансова і статистична звітність приватного акціонерного товариства «Фірма «Полтавпиво» м. Полтава, первинні документи та облікові реєстри з обліку грошових коштів підприємства. Для узагальнення інформації у роботі використано схематичні, табличні і графічні способи.

У першому розділі здійснено характеристику організаційно-управлінської структури підприємства, видів діяльності, проведено оцінку фінансово-господарської діяльності підприємства з використанням основних показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості тощо.

У другому розділі узагальнено порядок обліку безготівкових розрахунків підприємства на досліджуваному підприємстві від організації документування, автоматизацій до відображення у фінансовій звітності.

У третьому розділі розроблено організаційну модель аудиту

безготівкових розрахунків на підприємстві у вигляді комплексу послідовних, взаємообумовлених стадій, які, з одного боку, дозволяють сформулювати достовірну аудиторську думку, а з іншого – відповідають критеріям доцільності та обґрунтованості. Також здійснено аналіз грошових потоків в розрізі видів діяльності, оцінку показників ліквідності та платоспроможності.

За результатами дослідження теми дипломної роботи зроблені висновки та наведені пропозиції по покращенню діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Організаційно-управлінська структура підприємства, види діяльності

Приватне акціонерне товариство «Фірма «Полтавпиво» створене шляхом перетворення колективної виробничо-торгівельної фірми «Полтавпиво» у закрите акціонерне товариство «Фірма «Полтавпиво». У зв'язку з прийняттям Закону України «Про акціонерні товариства» [1] рішенням загальних зборів акціонерів від 22 квітня 2011 року ЗАТ «Фірма «Полтавпиво» набуло статусу публічного акціонерного товариства (далі – ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»).

Метою діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є одержання прибутку на основі здійснення виробничої, комерційної, посередницької та іншої діяльності в порядку та за умов, визначених чинним законодавством та Статутом (додаток А).

Основним предметом діяльності є виробництво і реалізація пива, безалкогольних напоїв, солоду.

Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД: 11.05 - Виробництво пива, 11.07 - Виробництво безалкогольних напоїв, 11.03 - Виробництво сидру та інших плодово-ягідних вин

Основними видами продукції, що виробляє ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», є декілька марок пива та безалкогольних напоїв. В 2020 році було реалізовано 2 641,6 тис. дал пива, що менше на 7,6% ніж у 2019 році, коли було продано 2 860,1 тис. дал. Безалкогольних напоїв у 2020 році продано 724,1 тис. дал, в 2019 році - 635,7 тис. дал (ріст на 13,9%). Продаж квасу в 2020 році - 112,7 тис. дал, в 2019 році - 82,7 тис. дал (ріст на 36,2%) [55].

З цих об'ємів в 2020 році на експорт було реалізовано 59,9 тис. дал пива (2,3% від загального об'єму продаж); 32,3 тис. дал безалкогольних напоїв (4,5%); 19,7 тис. дал квасу (17,5%). Асортимент продукції емітента постійно розширюється. Щорічно оновлюється асортимент продукції. На цей час підприємство пропонує екологічне чисте пиво 36 найменувань, 15 найменувань

безалкогольних напоїв та 2 квасу. Кожен з них має свій особливий, оригінальний, гармонічний смак та аромат.

Основними ринками збуту є центральний, східний і південний регіони України. Продукція реалізується в 22 областях України, а також відправляється на експорт. До основних ризиків в діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» відносяться зміни у законодавстві стосовно акцизного збору та інших податків, а також нестабільна політична ситуація в Україні, а зараз і військовий стан. Заходами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», щодо зменшення ризиків, захисту своєї діяльності та розширення виробництва та ринків збуту є збільшення термінів придатності напоїв і збільшення термінів їх реалізації, розробка нових видавпродукції та розширення ринків збуту. Товариство здійснює збут продукції через дистрибуторські компанії, які в свою чергу реалізують продукцію через національні та локальні мережі, лінійний роздріб - це фасована продукція. Продукція в кег-тарі реалізується через кафе, бари та ресторани. Продукція продається в гіпермаркетах, мінімаркетах, павільйонах, кіосках, лотках і т.д. [55]

Основні конкуренти ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» в галузі є «САН ІнБевУкраїна», «CarlsbergUkraine», «Оболонь», «Перша Приватна Броварня».

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» 280 осіб. Середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом: сумісники - 1 особа, позаштатних - немає. Осіб, які працюють на умовах неповного робочого часу (дня, тижня): немає. Фонд оплати праці в 2020 році - 39 632 785 тис.грн., що на 13 385 грн більше порівняно з 2019 роком.

Організаційна структура управління - основа системи управління, оскільки визначає підпорядкованість, склад, взаємодію елементів, необхідну кількість персоналу управління, його розподіл за підрозділами, встановлює функціональні та інформаційні взаємовідносини між працівниками апарату управління та підрозділами, права, обов'язки і відповідальність тощо [25].

Зв'язки між складовими системи управління, що визначають тип

організаційної системи управління підприємствами, поділяють на:

- лінійні - між підрозділами та керівниками різних рівнів управління і передбачають підпорядкованість одного керівника іншому;

- функціональні - взаємодія керівників, які виконують певні функціональні обов'язки на рівнях управління, без будь-якого адміністративного підпорядкування;

- міжфункціональні - між підрозділами одного рівня управління.

Залежно від існуючих зв'язків між елементами системи управління виділяють:

- функціональна структура управління характеризується поділом функцій управління між окремими підрозділами апарату управління. Зокрема, кожний виробничий підрозділ одержує розпорядження одночасно від кількох керівників функціональних відділів;

- дивізійна організаційна структура - структура, яка складається з самодостатніх відділів (підрозділів). Кожний підрозділ, спираючись на товарну департаменталізацію, зберігає автономність, за якою менеджер є відповідальним за результативність, маючи право приймати стратегічні та поточні рішення. За цією системою управління лише стратегічні функції управління здійснюються централізовано на корпоративному рівні, а кожен виробничий підрозділ має власну розгалужену структуру управління, яка забезпечує автономне його функціонування;

- лінійно-функціональна організаційна структура управління передбачає розподіл повноважень і відповідальності за функціями управління й прийняття рішень по вертикалі;

- матрична організаційна структура є тимчасовою, яка створюється для вирішення конкретного завдання [25].

В процесі дослідження організаційної структури управління на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», можемо зробити висновок, що підприємство діє на лінійною організаційною структурою (рисунок 1.1).

Як видно з рисунку 1.1, органом управління ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

загальні збори учасників, представником яких є акціонери, Наглядова Рада, яка представляє інтереси акціонерів, контролює та регулює діяльність виконавчого органу товариства.

Рис. 1.1 – Структура управління ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Наглядова Рада складається з 3 осіб, які обрані загальними зборами акціонерів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». Керівництво поточною діяльністю ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» здійснює його виконавчий орган - Генеральний директор.

Детальна інформація про органи управління ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» представлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Інформація про органи управління

Орган управління	Структура	Персональний склад
Загальні збори акціонерів	Акціонери	Згідно з реєстром власників цінних паперів
Наглядова рада	Голова Наглядової ради	Хасанов Магомед Абдулмаджитович
	Член Наглядової ради	Байрамуков Мухтар Іссалієвич Подворчан Юлія Володимирівна
Генеральний директор	Генеральний директор	Лавріченко Василь Микитович

Генеральний директор є одноосібним виконавчим органом ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», що здійснює керівництво його поточною діяльністю. Генеральний директор ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» підзвітний Загальним

зборам акціонерів і Наглядовій раді, організовує виконання їх рішень.

Генеральний директор зобов'язаний регулярно інформувати Наглядову раду про стан справ у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», про хід виконання планів, рішень та угод, а також, у разі необхідності, з інших питань. Генеральний директор:

- наймає та звільняє працівників, заохочує працівників; накладає стягнення на працівників ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»;
- організує розробку та надає на затвердження Наглядовій раді пропозиції щодо організаційної структури ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», затверджує штатний розклад Товариства;
- самостійно видає накази, розпорядження та інші акти управління;
- підписує банківські, фінансові та інші документи, пов'язані з поточною діяльністю ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»;
- приймає рішення щодо організації і ведення бухгалтерського обліку в ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»;
- приймає рішення щодо виконання ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» своїх зобов'язань перед контрагентами і третіми особами;
- організує розробку та надає на затвердження Наглядовій раді плани (бюджети) ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»;
- звітує перед Наглядовою радою Товариства та перед Загальними зборами акціонерів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» в строки та у формі, затвердженим відповідними рішеннями Наглядової ради та ін.

Організаційну структуру ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» складають: виробничий, загальний відділи, бухгалтерія.

Існуюча організаційна структура досліджуваного підприємства представлена на рисунку 1.2, на думку керівництва вона є оптимальною для нормальної діяльності підприємства. Виробничі відділ підприємства будується з використанням специфічних підрозділів.

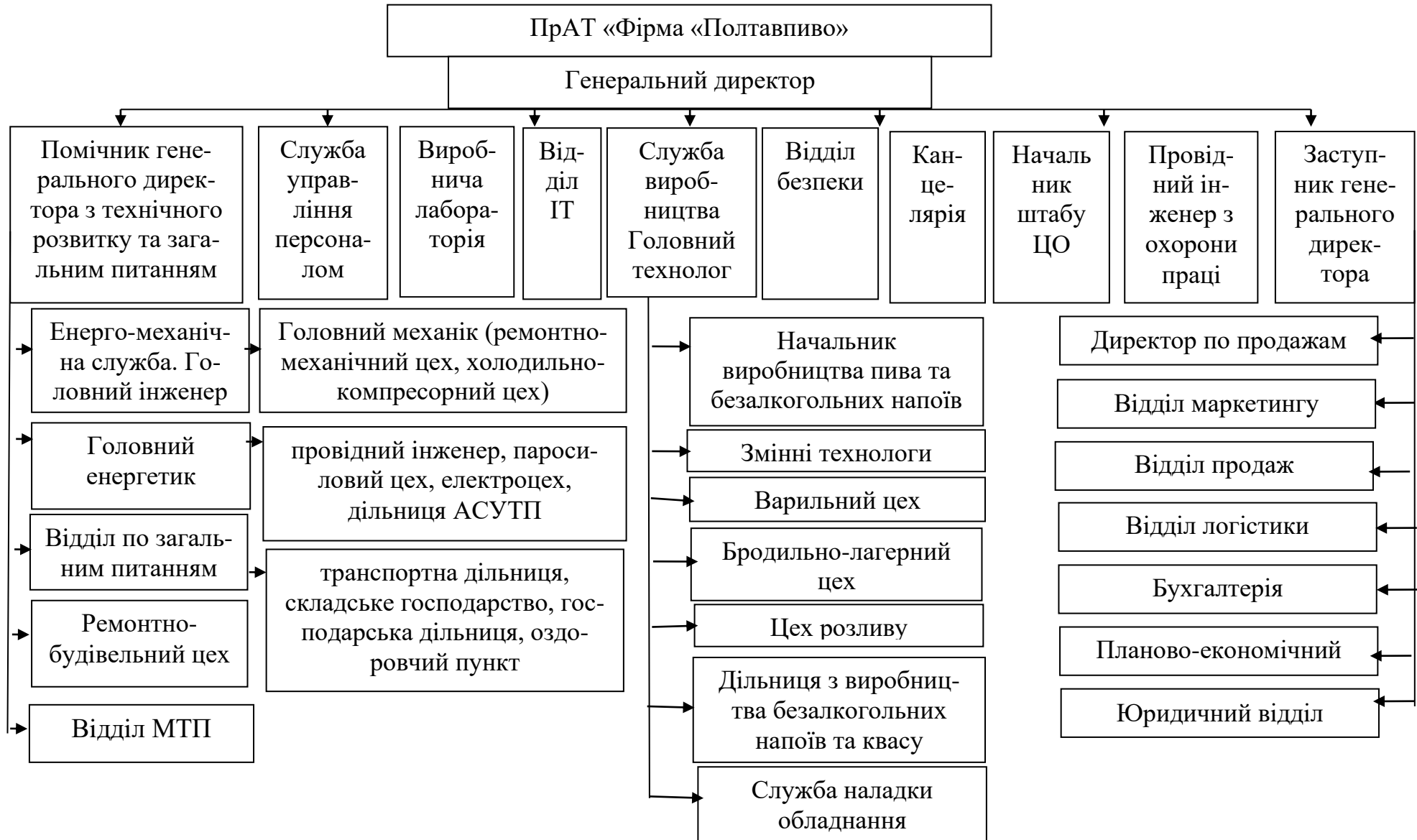

Рис. 1.2 – Організаційна структура ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» несе відповідальність за якість та безпеку виробленої продукції. Це входить в обов'язки відділу планово-економічного відділу, зокрема: планувати шляхи розвитку, модернізації виробництва на основі використання маловідходних та безвідходних технологій, постійно переглядати та вдосконалювати цілі і завдання системи якості, безпеки продукції, аналізувати показники виробництва та реалізації. При цьому враховуються вимоги ISO 9001:2008, ISO 22000:2005, ISO 14001:2004.

Виробнича лабораторія здійснює максимальний контроль якості, як на стадії заготівлі сировинної бази, так і на виробництві готової продукції. Для впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів та її інтеграції з нині діючою системою управління враховуються вимоги ISO 9001:2008, ISO 14001:2004.

До обов'язків відділу матеріально-технічного постачання входить: забезпечення матеріально-технічними ресурсами, визначення потреби в запасах та джерел їх задоволення, розробка поточних планів і балансів матеріально-технічного забезпечення виробничих програм, ремонтно-експлуатаційних нестатків підприємства і його підрозділів, доставка матеріальних цінностей згідно з термінами, визначеними угодами, їх приймання, контроль якості, комплектності тощо, розробка нормативів запасів матеріальних ресурсів, контроль за станом запасів матеріалів, організація роботи складського господарства тощо.

Відділ збуту бере участь у підготовці поточних планів виробництва та збуту продукції, проводить маркетингові дослідження у частині попиту на продукцію підприємства, розширення ринків збуту, виконує плани реалізації продукції, відстеження ринку своєї продукції, покупка зразків продукції, вироблених підприємствами-конкурентами, порівняння якості і попиту на цю продукцію з власною продукцією і при необхідності доведення якості до необхідних рівнів.

Отже, така організаційна структура управління на підприємстві дає змогу забезпечити розподіл праці, при якому лінійні ланки управління

приймають управлінські рішення та контролюють їх, а функціональні - консультують, інформують, організують та планують, тобто виконують функції консультаційного апарату лінійних керівників.

1.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» здійснює облік результатів своєї роботи, веде оперативний, бухгалтерський і статистичний облік у встановленому порядку і несе відповідальність за його достовірність. Відповідальність за стан обліку і своєчасне подання звітності несе директор підприємства або за рішенням власника – інша посадова особа підприємства.

Бухгалтерія є структурним підрозділом ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», яка створюється, реорганізується та ліквідується наказом генерального директора – Лавріченком Васильом Микитовичем.

У своїй діяльності співробітники бухгалтерії керуються чинним законодавством України, Статутом, посадовими інструкціями працівників, розпорядженнями керівника підприємства, фінансового директора.

Керівник підприємства створює необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечує неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Основним інструментом для забезпечує відображення господарської діяльності підприємства чи іншої виробничої структури у облікових регістрах, використовуючи при цьому методи властиві лише бухгалтерському обліку, є форма ведення бухгалтерського обліку [41]. У досліджуваному підприємстві використовується автоматизовано форма обліку (рисунок 1.3).

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» створено бухгалтерію на чолі з головним

бухгалтером – Заславець Анною Захарівною.

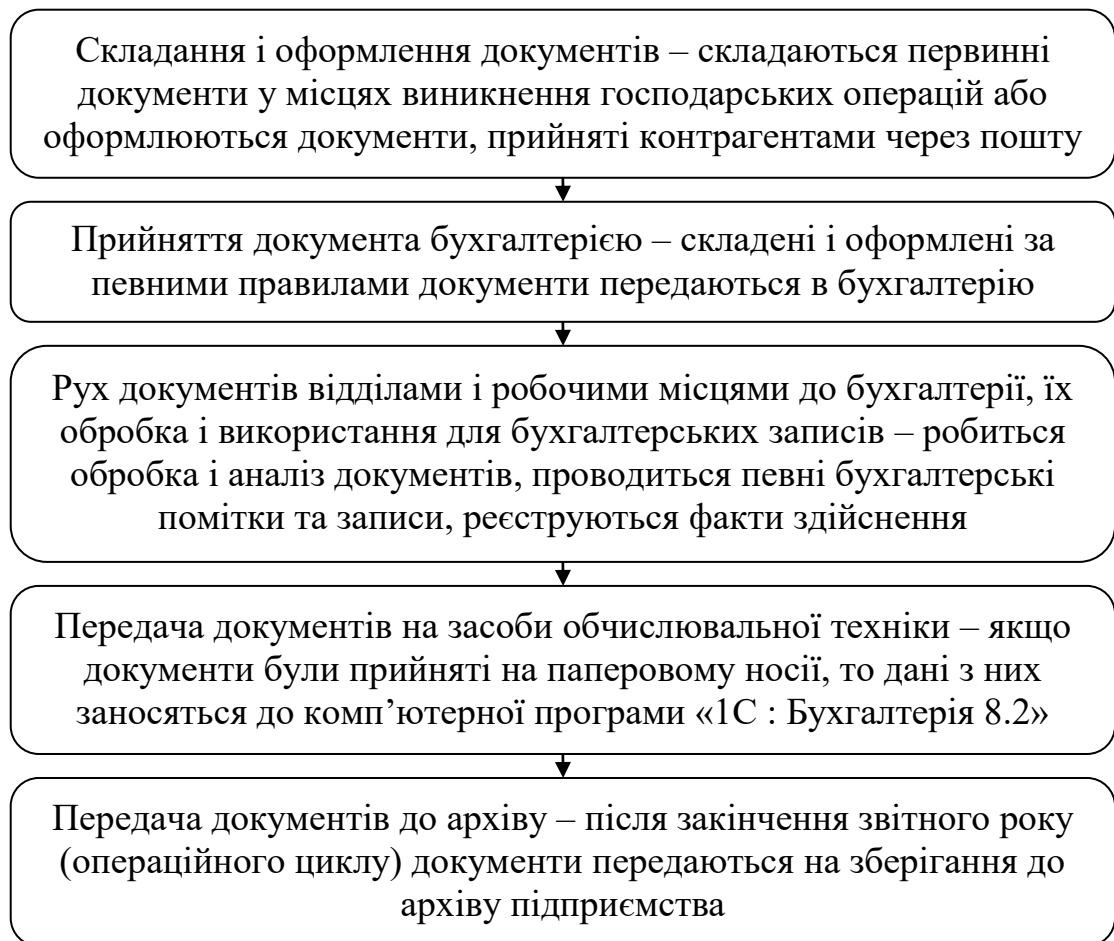

Рис. 1.3 - Порядок ведення обліку за автоматизованою формою обліку

Головний бухгалтер ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» Заславець Алла Захарівна має вищу освіту. Загальний стаж роботи - 33 роки, стаж роботи на посаді головного бухгалтера - 12 років, попереднє місце роботи - ТОВ «Харчові технології». Розмір виплаченої винагороди посадовій особі в звітному році - 275 369, 40 грн. В натуральній формі винагорода не виплачувалась.

Розподіл обов'язків між працівниками бухгалтерії ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» проводиться відповідно Положення про бухгалтерію. Для досліджуваного підприємства характерною є лінійна структура (рисунок 1.4).

З метою виконання покладених завдань бухгалтерія в розрізі співробітників виконує певні функції:

1. Головний бухгалтер:

- здійснює керування службою та координує взаємодії працівників між собою та з іншими структурними підрозділами підприємства;
- організовує дотримання Облікової політики відповідно до законодавства, виходячи зі структури й особливостей видів діяльності підприємства;

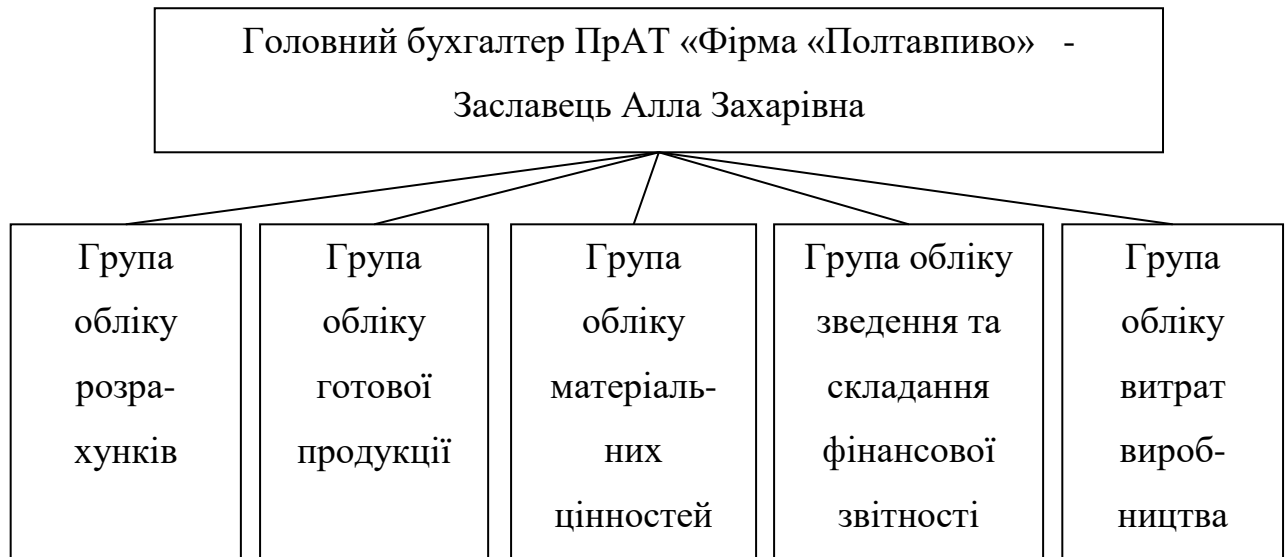

Рис. 1.4 - Лінійна структура бухгалтерії ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

- організує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій, проводить аналіз даних бухгалтерського обліку та звітності;
- організує процес своєчасного надання інформації керівництву підприємства;
- своєчасно та у повному обсязі забезпечує перерахування податків і зборів (обов'язкові платежі) до відповідних бюджетів;
- контролює виконання регламентів відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку, оформлення документів обліку та складання фінансової, податкової та статистичної звітності відповідно до вимог законодавства України;
- бере участь в організації інвентаризацій та оформленні матеріалів,

пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства.

Бухгалтерія ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» організує свою роботу на основі персональної відповідальності посадових осіб за стан справ на дорученій ділянці роботи, виконання ними певних завдань і функцій.

Група обліку витрат виробництва здійснює облік взаєморахунків з постачальниками сировини, матеріалів тощо; аналізує та контролює собівартість виробленого морозива, десертів; формує в бухгалтерському обліку звіти з виробництва пива, безалкогольних напоїв, вимоги на передачу матеріалів у виробництво, акти списання та оприбуткування матеріалів у виробництві; веде облік виробничих та загальновиробничих витрат (окрім заробітної плати); готує та формує управлінські звіти по виробництву пива, безалкогольних напоїв.

У обов'язки групи обліку розрахунків входить: а) накопичення та узагальнення інформації у потрібному розрізі (деталізації) про: нараховування заробітної плати, виконання інших розрахунків з працівниками, фізичними та юридичними особами відповідно до чинного законодавства; б) участь у проведенні інвентаризації зобов'язань; в) веденні аналітичного обліку у розрізі об'єктів позабалансового обліку.

Бухгалтери з групи обліку матеріальних цінностей своєчасно приймають від підрозділів і від МВО звіти про рух матеріальних цінностей, перевіряючи правильність оформлення кожного документа і його законність; точність і достовірність всіх показників в документах і звітах; правильність арифметичного підрахунку показників в кожному документі; наявність прикладених до звіту прибуткових і витратних документів, порівнюючи з другими звітами; залишки матеріальних цінностей на початок і кінець звітного періоду; організовують своєчасну розноску бухгалтерських проводок по аналітичним рахункам; своєчасно складають статистичну звітність; роблять заключні записи, виводять і уточнюють залишки по рахункам; здійснюють контроль за товарно-матеріальними цінностями;

організуюють і проводять інвентаризацію, обробляють її результати; беруть участь у комісії по списанню матеріальних цінностей; своєчасно інформують головного бухгалтера про переміщення і наявність матеріальних цінностей; у визначені строки проводять перевірку бухгалтерських даних з залишками у матеріально-відповідальних осіб тощо.

Облікові політики - конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, затверджені керівництвом ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» та застосовані ним при складанні та поданні фінансової звітності. МСФЗ наводить облікові політики, які, за висновком РМСБО, дають змогу скласти таку фінансову звітність, яка міститиме доречну та достовірну інформацію про операції, інші події та умови, до яких вони застосовуються. Такі політики не застосовуються, якщо вплив їх застосування є несуттєвим.

Облікова політика ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» розроблена та затверджена керівництвом відповідно до вимог МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» та інших чинних МСФЗ, зокрема, МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» та МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами».

Якісні характеристики фінансової інформації: суттєвість; зіставність; безперервність; достовірність подання; своєчасність; послідовність; зрозумілість.

Ведення бухгалтерського обліку та складання фінансових звітів (крім Звіту про рух грошових коштів) проводиться згідно принципу нарахування так, щоб результати операцій та інших подій відображались в облікових регістрах і фінансових звітах тоді, коли вони мали місце, а не тоді, коли Товариство отримує чи сплачує кошти.

При веденні обліку і складанні звітності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» також враховує вимоги Законів України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», «Про акціонерні товариства», вимоги Статуту з метою забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності. Визнання, первісна оцінка, подальша

оцінка відповідних активів та зобов'язань, припинення їх визнання визначаються відповідними МСФЗ.

Доходи в Звіті про прибутки та збитки відображаються в тому періоді, коли вони були зароблені, а витрати - на основі відповідності цим доходам, що забезпечить визначення фінансового результату звітного періоду співставленням доходів звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів.

Зміни в Обліковій політиці допускаються у разі: якщо зміни вимагаються МСФЗ; якщо зміни Облікової політики забезпечать більш достовірне відображення подій (господарських операцій) у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Обраний метод оцінки активів без внесення змін в облікову політику змінюватись не може. Не вважаються змінами в Обліковій політиці події або операції, що відрізняються за змістом від попередніх подій або операцій, або такі, що не відбувалися раніше.

Звітний період фінансової звітності Звітний період фінансової звітності. Звітним періодом, за який формується річна фінансова звітність, вважається календарний рік, тобто період з 01 січня по 31 грудня. Звітними періодами, за які формується проміжна фінансова звітність є: три місяці (з 1 січня по 31 березня); шість місяців (з 1 січня по 30 червня); дев'ять місяців (з 1 січня по 30 вересня)

Фінансова звітність є структурованим відображенням фінансового стану та фінансових результатів діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». Метою фінансової звітності є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки Товариства, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень.

Ведення податкового обліку та надання податкової звітності здійснюється згідно із Податковим кодексом України [8].

1.3. Аналіз основних техніко-економічних показників

Оцінка фінансового стану – узагальнюючий показник економічної діяльності підприємства, що характеризує його ділову активність і надійність як партнера. Використовуючи дані фінансової звітності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 – 2020 рр. (додатки В, Г) проведемо оцінку основних економічних показників (таблиця 1.3).

Етапи аналізу майнового стану суб'єкта господарювання зосереджені на рисунку 1.5.

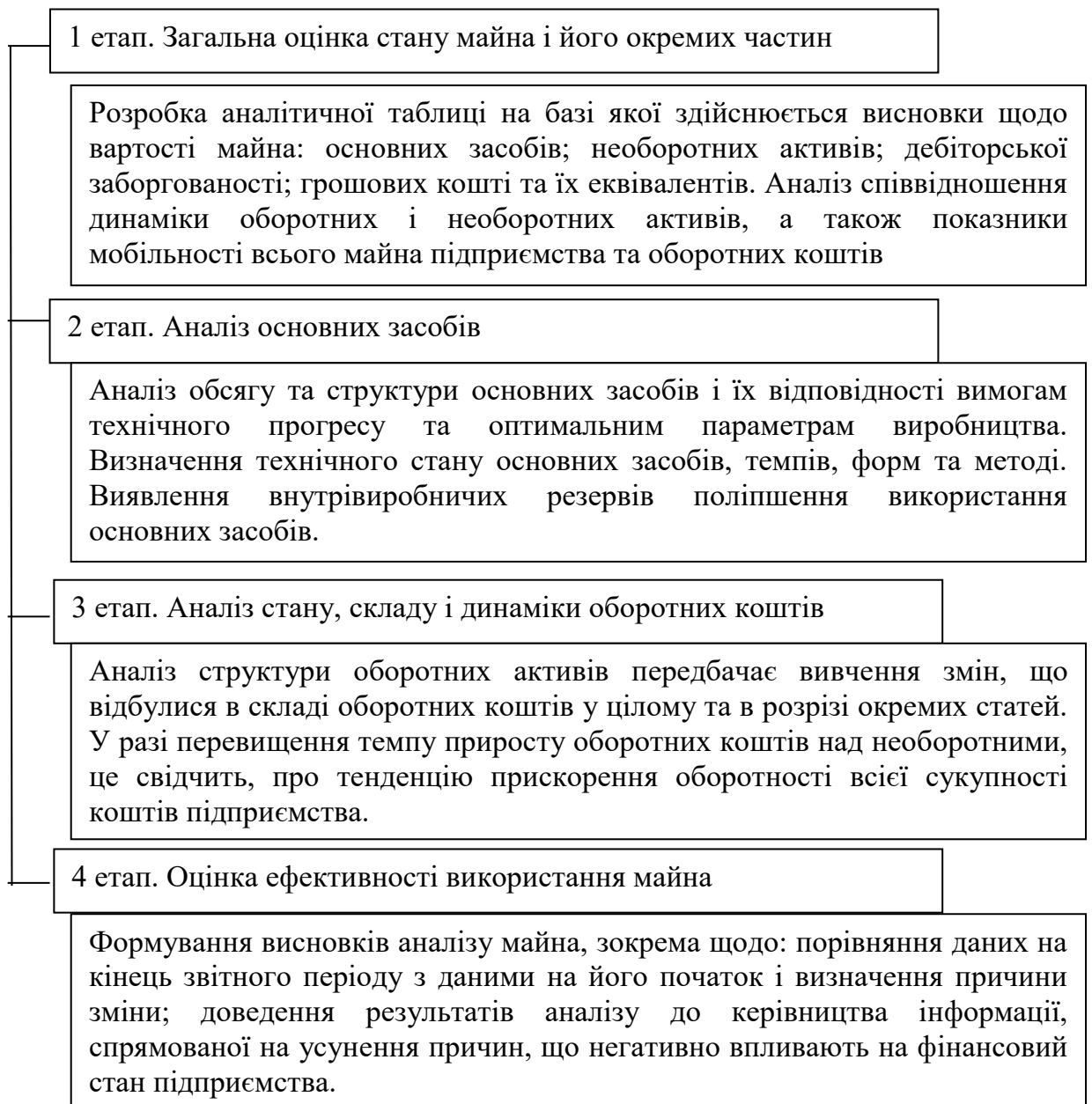

Рис. – 1.5 Етапи аналізу майнового стану підприємства

Таблиця 1.3

Основні показники фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019-2020 рр.

№	Показники	Одиниці виміру	Джерела інформації, розрахунок	1-ий рік	2-ий рік	Відхилення		Темп приросту, %
						абсолютне 2-го від 1-го р., тис. грн.	темп зростання 2-го від 1-го р., %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. АКТИВИ								
1.1	Активи всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1300, гр.4	191243	314051	122808	164,22	64,20
1.2	Необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1095	71960	182541	110581	253,67	У 2,5 р.
1.2.1	Нематеріальні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1000	481	2624	2143	545,53	у 6,5 р.
1.2.2	Незавершені капітальні інвестиції	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1005	-	-	-	-	-
1.2.3	Основні засоби	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1010	71470	179426	107956	251,05	У 2,5 р.
1.2.4	Інвестиційна нерухомість	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1015	7	489	482	6985,71	у 70,9 р.
1.2.5	Фінансові інвестиції	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1030+1035	2	2	-	100,0	х
1.2.6	Інші необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1040+1045+1090	-	-	-	-	-
1.3	Оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1195	119283	131510	12227	110,25	10,30
1.3.1	Запаси	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1100 + 1110 + 1115	44504	36281	-8223	81,52	-18,50
1.3.2	Дебіторська заборгованість	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1125+1130+1135	36716	40662	3946	110,75	10,70
1.3.3	Грошові кошти і їх еквіваленти	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1160+1165	37423	54493	17070	145,61	45,60
1.3.4	Інші оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1190+1170	640	74	-566	11,56	-88,44

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ								
2.1	Зобов'язання всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1595+1695+1700	54129	56750	2621	104,84	4,80
2.2	Довгострокові зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1595	914	20987	20073	2296,17	У 23 р.
2.3	Поточні зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1695	53215	35763	-17452	67,20	-32,80
2.3.1	Короткострокові кредити	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1600	-	-	-	-	-
2.3.2	Кредиторська заборгованість за товари	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1615+1605	18562	8099	-10463	43,63	-56,40
2.3.3	Кредиторська заборгованість за розрахунками	тис. грн.	2.3-2.3.1-2.3.2-2.3.4	26839	38404	11565	143,09	43,09
2.3.4	Інші поточні зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1690	401	2650	2249	660,85	У 6,6 р.
2.3.5	Поточні забезпечення	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1660	8387	7597	-790	90,58	-9,42
3. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ								
3.1	Власний капітал – усього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1495	137114	257301	120187	187,65	87,70
3.2	Зареєстрований (пайовий) капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1400	67416	67416	-	100,00	-
3.3	Капітал в дооцінках	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1410	9227	84807	75580	919,12	У 9,2 р.
3.4	Резервний капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1415	2734	4220	1486	154,35	54,40
3.5	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1420	57737	100858	43121	174,69	74,70
3.6	Неоплачений капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1425	-	-	-	-	-
4. ДОХОДИ І ВИТРАТИ								
4.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд.2000, гр3	323013	311784	-11229	96,52	-3,48

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
4.2	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд 2050, гр.3	221304	204621	-16683	92,46	-7,54
4.3	Валовий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2090 (2095), гр.3	101709	107163	5454	105,36	5,36
4.4	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис. грн.	Ф.2, ряд 2190 (2195), гр. 3	40178	44443	4265	110,62	10,62
4.5	Прибуток (збиток) до оподаткування	тис. грн.	Ф 2, ряд 2290 (2295), гр. 3	37514	42141	4627	112,33	12,33
4.6	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2350 (2355), гр.3	29718	31819	2101	107,07	7,07
5. ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ								
5.1	Рентабельність продажу	%	4.3/4.1*100%	31,5	34,4	2,9	109,16	9,16
5.2	Середня вартість активів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1300 (гр.3+гр.4)/2	182210	252647	70437,0	138,66	38,66
5.3	Рентабельність активів	%	4.6/5.2*100%	16,3	12,6	-3,7	77,22	-22,78
5.4	Середній розмір власного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1495(гр.3+гр.4)/2	122255	197207,5	74952,5	161,31	61,31
5.5	Рентабельність власного капіталу	%	4.6/5.4*100%	24,3	16,1	-8,2	66,38	-33,62
5.6	Середній розмір власного оборотного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд 1495 + 1500 + 1510 + 1515-1095 (гр. 3+ гр. 4) / 2	50654	80907,5	30253,5	159,73	59,73
5.7	Рентабельність власного оборотного капіталу	%	4.6 / 5.6 * 100	58,7	39,3	-19,3	67,03	-32,97
6. ТРУДОВІ ПОКАЗНИКИ								
6.1	Обсяг реалізованої продукції	тис. грн.	Ф.1-підприємн, р.3, гр. 2	323013	311784	-11229	96,52	-3,48

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
6.2	Середньооблікова кількість працівників	Осіб	Ф.1-підприємн, р.6, р. 600	280	281	1	100,36	0,36
6.3	Продуктивність праці одного працівника	тис.грн./ особу	6.1/6.2	1153,62	1109,55	-44,07	96,18	-3,82
6.4	Фонд оплати праці усіх працівників	тис. грн.	Ф.1-ПВ, р.3, ряд. 5010	42801	47064	4263	109,96	9,96
6.5	Середня заробітна плата 1-го працівника	тис. грн.	6.4/6.2	152860,71	167487,54	14626,83	109,57	9,57
7. ПОКАЗНИКИ МАЙНОВОГО СТАНУ								
7.1	Первісна вартість основних засобів на кінець року	тис. грн.	Ф.5, ряд 260, гр.14	228916	210728	-18188	92,05	-7,95
7.2	Коефіцієнт придатності основних засобів на кінець року	-	1.2.3 / 7.1	0,312	0,851	0,539	272,72	У 2,7 р.
7.3	Вартість введених в дію основних засобів	тис. грн.	Ф. 5, ряд 260, гр.5	9498	15076	5578	158,73	58,73
7.4	Коефіцієнт оновлення основних засобів	-	7.3/7.1	0,041	0,072	0,030	172,43	72,43
8. ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ								
8.1	Середній розмір дебіторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1120+1125+1130+1135+1136+1140+1145+1155 (гр. 3+ гр. 4) / 2	33037	38689	5652	117,11	17,11

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
8.2	Оборотність дебіторської заборгованості	Оборот	4.1 / 8.1	37	45	8	121,62	21,62
8.3	Середній розмір кредиторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1600 + 1605 + 1615 + 1620 + 1625 + 1630 + 1635 + 1640 + 1645 + 1690 (гр3+гр4)/2	50887	34971,5	-15915,5	68,72	-31,28
8.4	Оборотність кредиторської заборгованості	оборот	4.2 / 8.3	83	63	-20	75,90	-24,10
8.5	Середній розмір запасів	тис. грн.	Ф.1, ряд 1100+1110 (гр.3+гр. 4)/2	47696,5	40392,5	-7304	84,69	-15,31
8.6	Оборотність запасів	оборот	4.2 / 8.5	77	71	-6	92,21	-7,79
8.7	Середній період інкасації	дні	365 / 8.2	10	8	-2	82,22	-17,78
8.8	Середній період розрахунків з кредиторами	дні	365 / 8.4	4	6	1	131,75	31,75
8.9	Середній строк зберігання запасів	дні	365 / 8.6	5	5	0	108,45	8,45
8.10	Період обороту грошових коштів	дні	8.7 – 8.8 + 8.9	10	7	-3	73,07	-26,93
9. ГРОШОВІ ПОТОКИ								
9.1	Чистий грошовий потік від операційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3195	32903	37707	4804	114,60	14,60
9.2	Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3295	-12368	-9774	2594	79,03	-20,97
9.3	Чистий грошовий потік від фінансової діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3395	-1821	-12254	-10433	672,93	У 6,7 р.

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
9.4	Збільшення (зменшення) грошових коштів	тис. грн.	Ф 3, ряд 3400	18714	15679	-3035	83,78	-16,22
11. ПОКАЗНИКИ ЛІКВІДНОСТІ								
11.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	1.3.3 / 2.3	0,703	1,524	0,82	x	x
11.2	Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	(1.3.2+1.3.3) / 2.3	1,404	2,661	1,257	x	x
11.3	Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0-2,5	1.3 / 2.3	2,242	3,677	1,436	x	x
11.4	Коефіцієнт мобільності активів	≥ 0,5	1.3 / 1.1	0,703	1,524	0,82	x	x
11.5	Коефіцієнт співвідношення активів	> 1	1.3 / 1.2	1,506	2,884	1,379	x	x
12. ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ								
12.1	Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)	≥ 0,5	3.1 / (3.1 + 2.1)	0,717	0,819	+0,102	x	x
12.2	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	≤ 0,5	2.1 / (3.1 + 2.1)	0,283	0,181	-0,102	x	x
12.3	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	> 0,5	(1.3 – 2.1) / 1.3	0,546	0,568	+0,022	x	x
12.4	Коефіцієнт маневрування	≥ 0,5	(1.3 – 2.1) / 3.1	0,475	0,291	-0,185	x	x
12.5	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,3-0,5	1.2.3 / 1.1	0,374	0,571	+0,198	x	x
12.6	Коефіцієнт фінансової стійкості	-	(3.1+2.2)/(3.1+2.1)	2,533	4,534	+2,001	x	x

Аналіз економічної діяльності досліджуваного підприємства було проведено в розрізі основних показників.

На першому етапі проведено аналіз динаміки та складу майна, власного капіталу та зобов'язань ПрАТ «Фірма «Полтавпиво».

Аналіз майнового стану показав, що у 2020 році вартість майна ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» порівняно з 2019 роком зросла на 122 млн. 808 тис. грн. або на 64,2%. Динаміка складових майна ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» представлено на рис. 1.6.

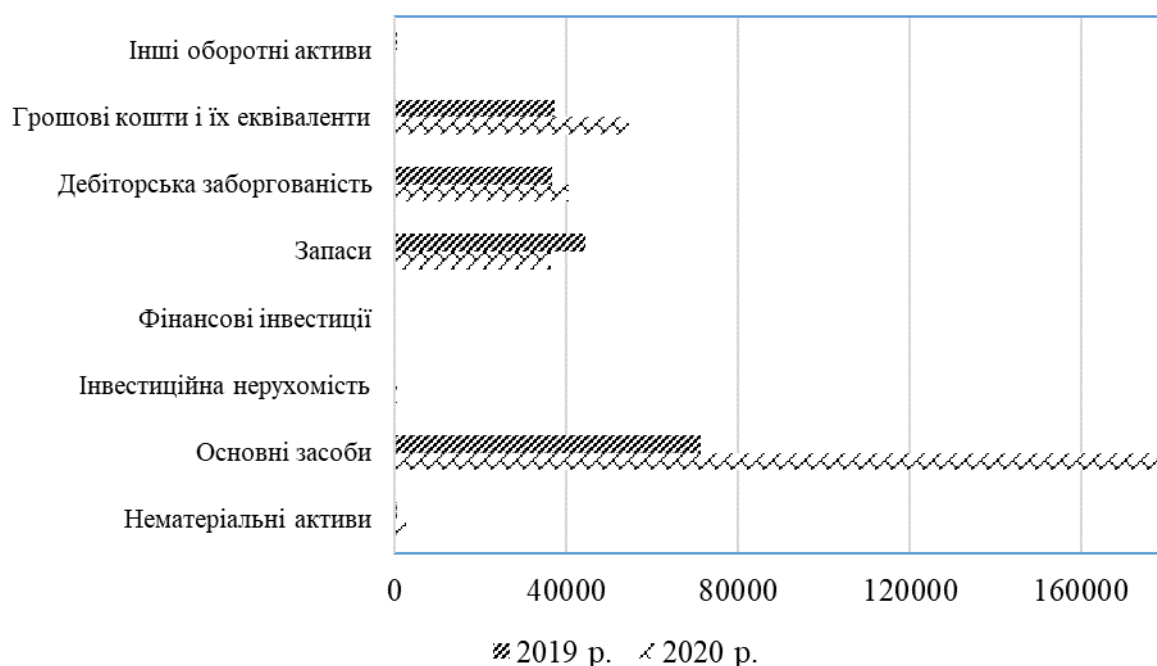

Рис. 1.6 – Динаміка складових майна ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 – 2020 рр.

Складовими майна досліджуваного підприємства є необоротні та оборотні активи.

Вартість необоротних активів зросла на 110 млн. 581 тис. грн, або у 2,5 рази за рахунок збільшення вартості нематеріальних активів у 6,5 рази (надходження у 2020 році нематеріальних активів вартістю 2 млн 727 тис. грн), вартості основних засобів у 2,5 рази. Станом на кінець 2020 року складовими основних засобів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є інвестиційна нерухомість (489 тис. грн), земельні ділянки (80 тис. грн), будинки, споруди та передавальні

пристрої (105 млн 185 тис. грн), машини та обладнання (46 млн 442 тис.грн), торгове обладнання (4 млн 828 тис. грн), холодильне обладнання з малим строком використання (74 тис. грн), транспортні засоби (1 млн 546 тис. грн), інструменти, прилади, інвентар (810 тис. грн), зонти, шатри з малим строком використання (1 тис.грн), інші основні засоби (28 тис.грн), інвентарна тара (14 млн 658 тис.грн).

Проведені розрахунки стану показників майнового стану показали, що рівень придатності основних засобів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» зріс у 2020 році порівняно з 2019 роком на 53,9 % за рахунок їх оновлення. Це підтверджує коефіцієнт оновлення, який зріс у 2020 році на 0,03 пункти. Тобто стан основних засобів досліджуваного підприємства можна охарактеризувати як задовільний.

В рядку «Інші довгострокові інвестиції» на 31.12.2020 року та на 31.12.2019 року обліковуються частки в господарських товариствах на суму 2 тис.грн. , по яким відсутні дані для визначення їх справедливої вартості. На дату першого застосування МСФЗ 9 (01 січня 2018 року) їх собівартість була визнана справедливою вартістю. В 2020 році змін по цій статті не було.

Вартість оборотних активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» збільшилась у 2020 році порівняно з 2019 роком на 12 млн. 227 тис. грн., або на 10,3%. ,оцінка оборотних активів в розрізі складових показала, що на зростання оборотних активів вплинуло збільшення сум дебіторської заборгованості (на 10,7 %) та грошових коштів (на 45,6 %).

Сума дебіторської заборгованості ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у 2020 році порівняно з 2019 роком збільшилась на 3 млн. 946 тис. грн. або на 10,7%, за рахунок суми товарної дебіторської заборгованості на 1,1 %, іншої поточної дебіторської заборгованості - на 92 тис. грн., або на 83,6% та за виданими авансами - на 3 млн. 480 тис. грн., або у 2,9 рази.

Станом на 2020 р. у структурі дебіторської заборгованості переважає частка дебіторської заборгованості за продукцію – рисунок 1.7.

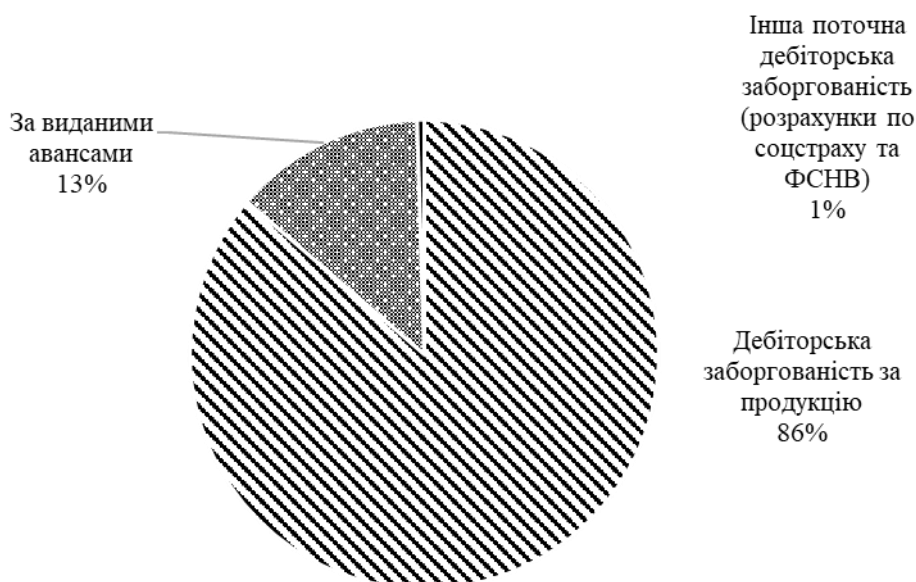

Рисунок 1.7 – Структура поточної дебіторської заборгованості
ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» станом на 31.12.2020 р., %

Вартість запасів у 2020 році порівняно з 2019 роком знизилася на 8 млн 223 тис. грн за рахунок вартості сировини та матеріалів на 13,3 %, тари і тарних матеріалів на 53 %, запасних частин на 59,5 %, незавершеного виробництва 36,4 % та товарів на 68,2 %.

На зниження майна вплинула також вартість інших оборотних активів, зокрема, у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилася сума передоплати періодичних видань, страхування та ліцензії на 26,2 % та сума податкового кредиту з ПДВ, не підтверджена податковими накладними на суму 582 тис. грн.

У структурі майна ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 рік переважає питома вага оборотних активів – 62,4%, тоді як у 2020 році – питома вага необоротних активів – 58,1%.

Складові власного капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 – 2020 рр. представлено на рисунку 1.8.

Отже, статутний капітал ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» становить 67 416 310,50 грн. Статутний капітал ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» поділений на 19 261 803 штук простих іменних акцій номінальною вартістю 3,50 грн кожна. Кількість привілейованих акцій - 0 (нуль).

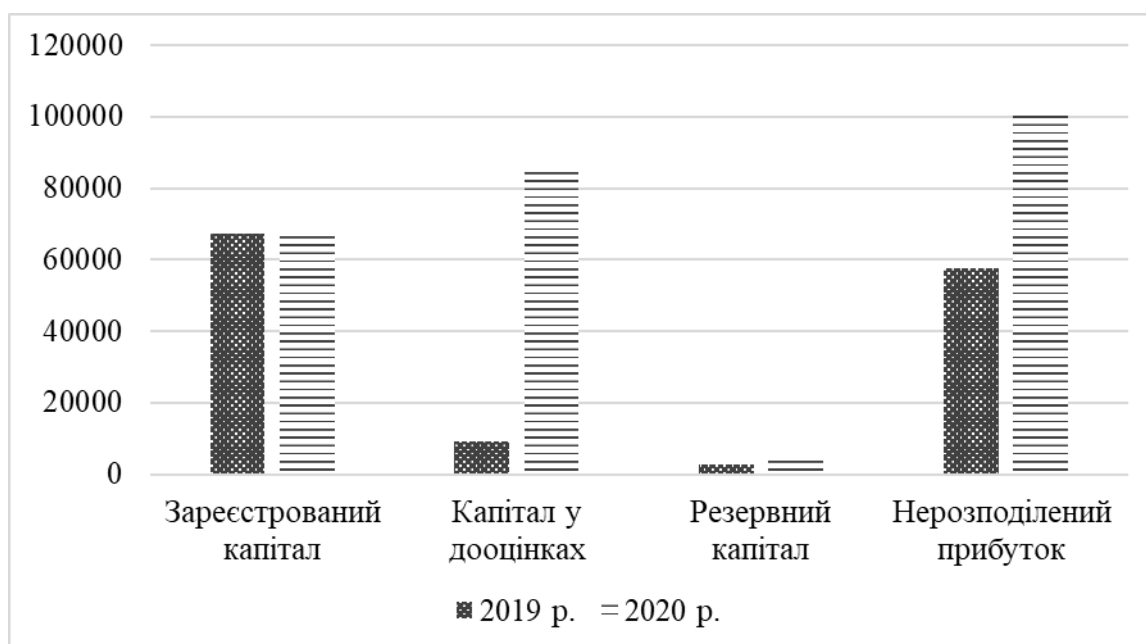

Рисунок 1.8 – Динаміка складових власного капіталу
ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 – 2020 рр., тис. грн.

Змін у Статутному капіталі у 2020 році не було. Власниками є юридичні особи:

- ТОВ «ЕмпоріумП» (м. Полтава вул. Європейська, 160), загальна кількість цінних паперів становить 18593584 штук (96,530859 %);

- RENAISSANCE SECURITIES (CYPRUS) LIMITED HE (Nicosia Arch. Makariou III 2-4 Capital Center, 9th floor, Nicosia, 1065, КІПР), загальна кількість цінних паперів - 329536 штук (1,710826 %).

Резервний капітал ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» утворюється в розмірі 15% від статутного капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» і формується шляхом щорічного відрахування не менше 5% суми чистого прибутку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за рік. Кошти резервного капіталу використовуються для покриття збитків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». Порядок використання коштів резервного капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» визначається Загальними зборами акціонерів.

Станом на 31.12.2020 року чисті активи товариства складають 257 301 тис.грн. Ця сума вище вартості статутного капіталу на 189 885 грн. Вартість чистих активів за 2020 рік збільшилась на 120 187 тис.грн. за рахунок

отриманого в 2020 році прибутку та проведення переоцінки основних засобів.

Залишок суми нерозподіленого прибутку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» на 1 січня 2020 року склав 57 млн 737 тис. грн, за рік чистий прибуток склав 31 млн 819 тис. грн, перенесення сум амортизації дооцінки необоротних матеріальних активів – 2 млн 995 тис. грн, сум дооцінки необоротних матеріальних активів при переході на МСФЗ (старі дооцінки) 9 млн 227 тис. грн, за рахунок інших змін прибуток зріс на 566 тис. грн. В 2020 році було проведено відрахування до резервного капіталу частини чистого прибутку в сумі 1 486 тис. грн.

У структурі власного капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» переважає частка нерозподіленого прибутку, на кінець 2020 року вона склала 39,2%, що на 2,9 пункти менше порівняно з 2019 роком. У 2019 переважає частка зареєстрованого капіталу – 49,2%.

Сума зобов'язань та забезпечень ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у 2020 році порівняно з 2019 роком збільшилась на 2 млн. 621 тис. грн., або на 4,8% за рахунок суми довгострокових і поточних зобов'язань та забезпечень.

Зобов'язання та забезпечення представлені двома складовими - фінансовими зобов'язаннями (за амортизованою собівартістю) та нефінансовими зобов'язаннями (за вартістю погашення).

Аналіз показав, що сума фінансових зобов'язань (за амортизованою собівартістю) у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилася на 57,7 % за рахунок поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями (з позики в іноземній валюті) на 58,9 % та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, рядок (рядок 1615) – на 56,4 %. Сума нефінансових зобов'язань (за вартістю погашення) у 2020 році порівняно з 2019 роком має тенденцію до зростання у 2,4 рази.

У складі поточних нефінансових зобов'язань та забезпечень тенденцію до зростання відмічено по таких складових: за розрахунками з бюджетом на 1 млн. 248 тис. грн., або на 19,9%, страхуванням на 221 тис. грн. або на 89,1% та з оплати праці на 852 тис. грн., або на 84,6%. Аналізуючи структуру поточної

заборгованості, можна зробити висновок, що протягом досліджуваних років переважає частка заборгованості за товари, роботи та послуги – відповідно 41,7% та 31,7%.

Для оцінки стану дебіторської та кредиторської заборгованості проілюстровано їх динаміку (рисунок 1.9). Результати порівняння показали перевагу дебіторської заборгованості, що є позитивною тенденцією підприємства.

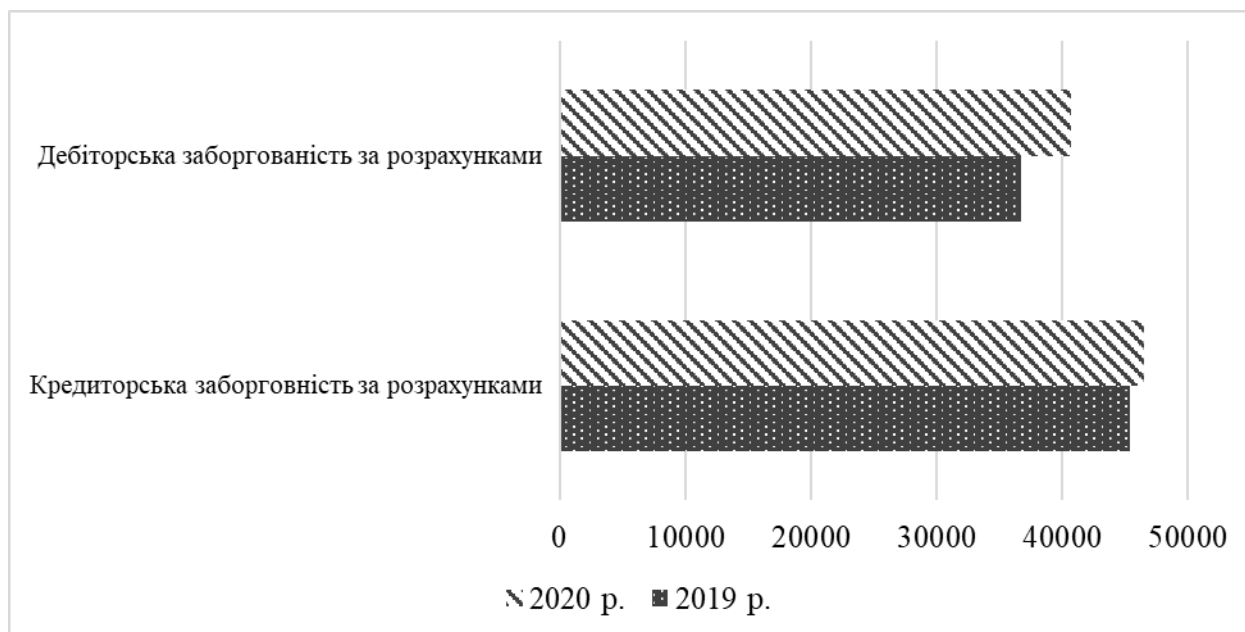

Рисунок 1.9 – Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості
ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 – 2020 рр., тис. грн

Наступною групою показників оцінки діяльності досліджуваного підприємства є аналіз доходів та витрат підприємства.

У 2020 році 98,7% доходів становить чистий дохід від основної операційної діяльності (товарів, робіт, послуг), 4,5% – доходи від іншої операційної діяльності та 3,3% - дохід з податку на прибуток. За період 2019 - 2020 рр. сума доходів від основної операційної діяльності зменшилась на 11 млн. 229 тис. грн. або на 3,5%. Доходи від іншої операційної діяльності характеризуються збільшенням на 2 млн. 406 тис. грн., або на 20,2%. В цілому у динаміці досліджуваних років доходи ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» зменшились у 2020 році порівняно з 2019 роком на 11 млн. 349 тис. грн. або на

3,5%.

Аналіз витрат ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» показав, що у 2020 р. порівняно з 2019 р. їх сума зменшилась на 15 млн. 976 тис. грн. або на 5,5%. Знизилась сума собівартості реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) на 16 млн. 683 тис. грн. або на 7,5%. Зменшилась сума витрат з податку на прибуток на 2 млн. 526 тис. грн., або на 32,4%. Знизилась сума витрат від інвестиційної та фінансової діяльності на 99 тис. грн. або на 15,5% та 263 тис. грн., або на 13%. Зросла сума адміністративних витрат на 1 млн. 441 тис. грн., або на 9,8%, сума витрат на збут на 122 тис. грн., або на 2,6% та інших операційних витрат на 929 тис. грн., або на 7,6%.

Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності, окупність витрат і т. д. Вони більш повно, ніж прибуток, характеризують остаточні результати господарювання. Їхній розмір показує співвідношення ефекту з наявними або використаними ресурсами. Згідно проведених розрахунків встановлено, що протягом досліджуваних років ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є прибутковим та рентабельним суб'єктом підприємницької діяльності. При цьому, у 2020 році порівняно з 2019 роком рентабельність продажу зросла на 2,9 пункти за рахунок зростання валового прибутку (на 5,36 %).

Щодо інших показників рентабельності, то вони мають негативну тенденцію до зниження: рентабельність активів на 3,7 пункти, власного капіталу на 8,2 пункти, власного оборотного капіталу на 19,3 пункти.

Результати розрахунку й аналізу динаміки показників ділової активності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» свідчать про наявність як позитивних, так і негативних тенденцій щодо оцінювання оборотності активів і пасивів. Так, негативно характеризується збільшення тривалості одного обороту дебіторської заборгованості на 8 днів, або на 21,62 %. Позитивним для оцінки ділової активності є зменшення оборотності кредиторської заборгованості на 20 днів, запасів на 6 днів, грошових коштів на 3 дні. Зміни пояснюються випереджальним зниженням показників чистого доходу і собівартості

реалізованої продукції ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» порівняно зі збільшенням середньорічної вартості відповідних активів і пасивів досліджуваного підприємства.

Критеріями оцінки фінансового стану підприємства у короткостроковій перспективі є його ліквідність та платоспроможність. Станом на 2020 рік коефіцієнт абсолютної ліквідності є вище нормативного на 1,324 пункти, тобто використавши грошові кошти підприємства мало змогу погасити поточні зобов'язання (на 1 грн поточних зобов'язань припадало 1,52 грн. грошових коштів). Проміжний коефіцієнт покриття є вище нормативного у 2020 році на 1,939 пункти. Розрахований показник показав, що відповідно на 1 грн поточних зобов'язань припадало відповідно до 2020 року 2,66 грн. (при нормативі $\geq 0,7$). Загальний коефіцієнт покриття є вище нормативного протягом 2020 року. На 1 грн. поточних зобов'язань у 2020 р. припадає 3,67 грн. оборотних активів підприємства (при нормативі $\geq 2,0$). За проведеними розрахунками можна зробити висновок про ліквідність та платоспроможність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво».

Результати виконаних розрахунків свідчать про задовільний рівень фінансової стійкості ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за показниками структури джерел формування капіталу. Так, значення коефіцієнта фінансової автономії вказує на те, що на кінець 2020 року частка власного капіталу у валюті балансу становить 81,9%. Це на 0,102 в. п. більше порівняно з 2019 роком. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» відповідно зменшився з 0,283 до 0,181 і свідчить про достатній рівень фінансової незалежності підприємства від кредиторів.

Про високий рівень забезпеченості ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» власними оборотними коштами у 2020 році свідчать значення коефіцієнтів забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами. На кінець 2020 року фактичний рівень першого з них перевищує нормативне значення на 13,6 %. Отже, за переважною більшістю відносних показників ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є фінансово стійким із позитивною динамікою.

РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА НА РАХУНКАХ У БАНКУ

2.1. Зміст безготівкових розрахунків і завдання їх обліку на підприємстві

Господарська діяльність кожної організації, як і ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», нерозривно пов'язана з припливом і відтоком коштів, надходженням різних платежів і виплатами, які розподіляються в часі. Різні види грошових потоків організації об'єднуються в єдиний фінансовий потік, який є самостійним об'єктом системи управління ресурсами.

Відносини, що виникають у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» та контрагентами внаслідок господарської діяльності, називають розрахунками. Вони можуть здійснюватись формах готівки та без готівки. Інформація про залишки грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» представлено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Гроші та їх еквіваленти, за справедливою вартістю, що дорівнює їх номінальній вартості ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у 2019 – 2020 рр.

Статті балансу	На 31.12.2019 р.	На 31.12.2020 р.
Поточні рахунки в національній валюті	32093	39681
Поточні рахунки в іноземній валюті	4603	14120
Спеціальний рахунок в національній валюті (ПДВ)	724	690
Разом Гроші на поточних рахунках в банках (р. 1167)	37 420	54 491
Готівка в касі (р. 1166)	3	2
Гроші та їх еквіваленти разом (р. 1165)	37 423	54 493

Готівкові розрахунки - платежі готівкою за реалізовану продукцію та/або товари, виконані роботи, надані послуги, а також за операції, які можуть бути безпосередньо пов'язані з процесами реалізації [38]. Готівкова форма розрахунків має не тільки переваги, а й недоліки. До переваг готівкової форми розрахунків в першу чергу слід віднести оперативність їх здійснення. Серед недоліків є такі: обмеження щодо суми розрахунків між

підприємствами протягом одного дня; необхідність використання реєстраторів розрахункових операцій при здійсненні готівкових розрахунків у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг передбачена [38]. Для зберігання готівки та інших коштів, здійснення операцій з готівкою на підприємстві створюється каса.

Для розрахунків з іншими підприємствами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» самостійно обирає форму розрахунків з іншими підприємствами. Безготівковий платіжний оборот, як правило, здійснюється через банки. Безготівкові розрахунки – це перерахунок вставленої у документах суми коштів з рахунків платників на рахунки їх отримувачів, перерахування банками за дорученням підприємств і фізосіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів [23].

Розрахункові документи, які використовуються при здійсненні операцій на рахунках в банках узагальнено на рис. 2.1.

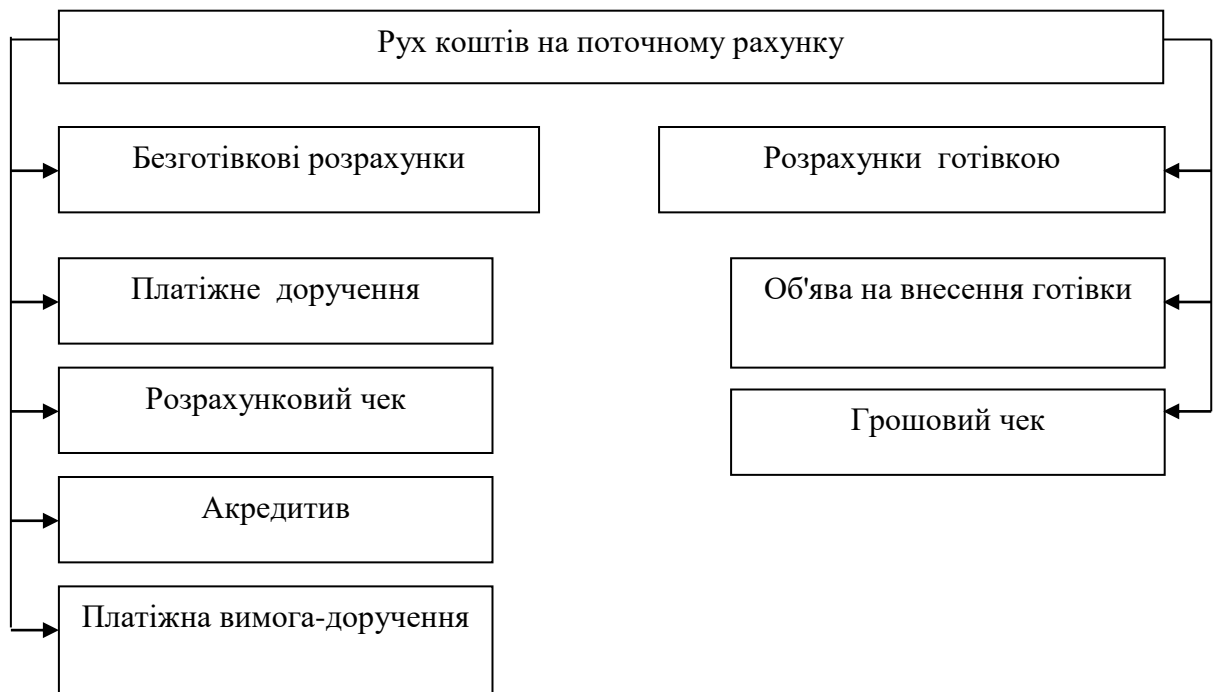

Рис. 2.1 - Розрахунково-грошові документи, які використовуються при здійсненні операцій на рахунках в банку

Детальна характеристика платіжних документів, які використовуються

при безготівкових розрахунках проілюстровано на рисунку 2.2.

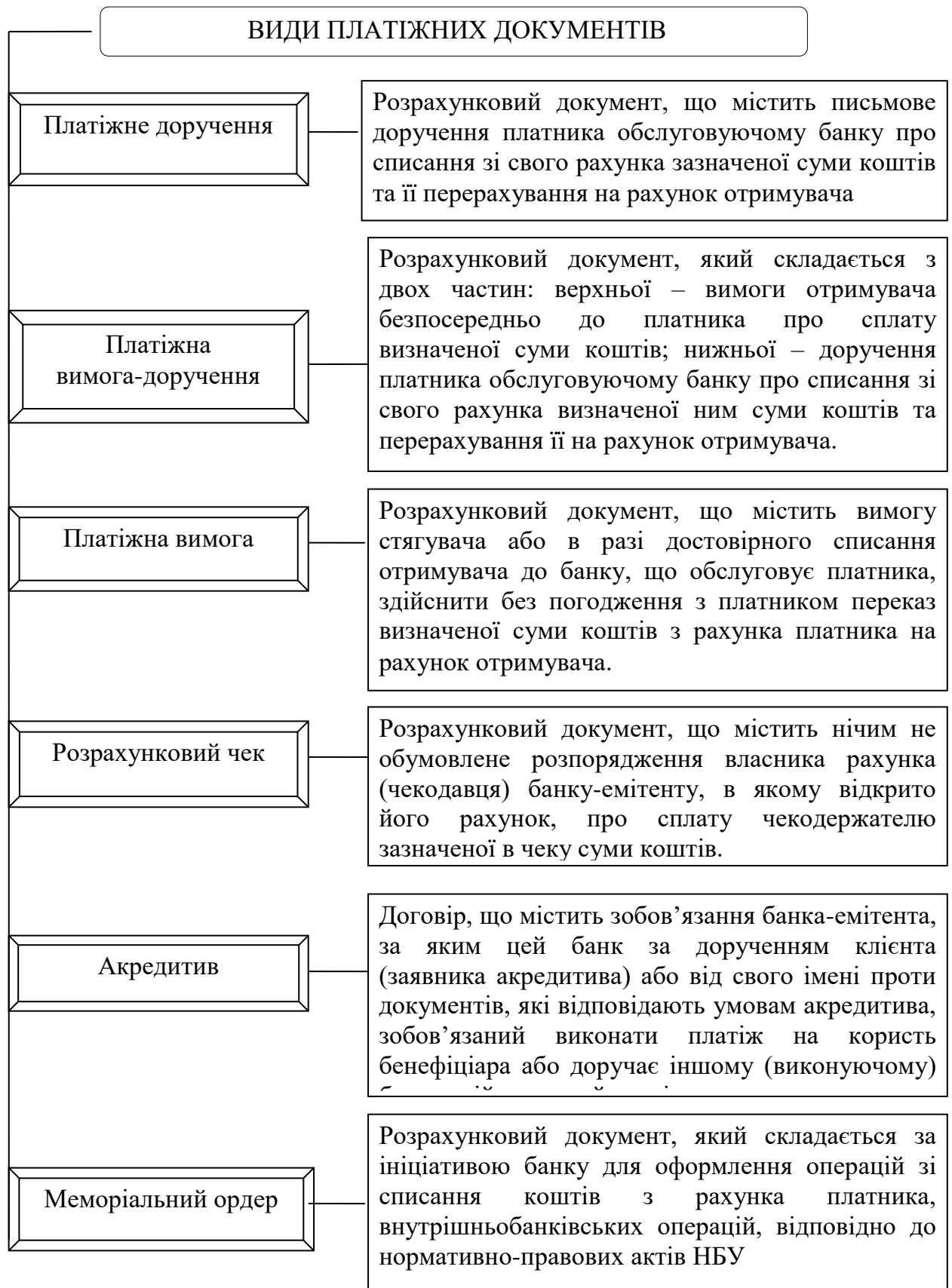

Рис. 2.2 - Види платіжних документів

Законність здійснення операцій з грошовими потоками регламентується чинним законодавством України. На наш погляд, рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку грошових потоків можна схематично представити як ієрархічну таблицю із 4 рівнів (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів

Нормативні акти	Характеристика
1	2
1 рівень Міжнародні нормативні акти	
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [9]	визначає вимоги щодо надання інформації про минулі зміни грошових коштів суб'єктів господарювання за допомогою звіту про рух грошових коштів, який розмежовує грошові потоки протягом періоду від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності
МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» [10]	визначено порядок отримання фіксованої або визначеної кількості одиниць певної валюти. Відповідно нормативного документу, на кінець кожного звітного періоду здійснюється перерахунок монетарних статей, які виражені в іноземній валюті
МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» [11]	дія нормативного документу спрямована на регулювання операцій з грошовими коштами та їх еквівалентами
2 рівень – Національні нормативно – правові документи	
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4]	забезпечує одноманітність обліку майна, зобов'язань, господарських операцій, складання і надання користувачам необхідної достовірної інформації про майновий стан підприємств, їхні доходи і витрати
Закон України «Про банки і банківську діяльність» [3]	регулює правове забезпечення стабільного розвитку і діяльності банків в Україні і створення належного конкурентного середовища на фінансовому ринку, забезпечення захисту законних інтересів клієнтів банків, створення сприятливих умов для розвитку економіки України та підтримки вітчизняного товаровиробника
Закон України «Про Національний банк України» [6]	визначає що завдання, функції, повноваження і принципи організації Нацбанку, як центрального банку України

Продовження таблиці 2.2

1	2
Закон України «Про валюту і валютні операції» [5]	встановлює загальні правові засади у сфері здійснення валютних операцій, валютного регулювання, права та обов'язки, відповідальність суб'єктів валютних операцій
Податковий кодекс України [8]	регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків, відповідальність за порушення податкового законодавства
3 рівень – Підзаконні нормативно – правові акти	
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [13]	визначаються зміст і форма звіту про рух грошових коштів та загальні вимоги розкриття його статей
НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [14]	визначає методологічні засади формування в бухобліку інформації про операції в іноземних валютах та відображення показників статей фінансової звітності господарських одиниць за межами України в грошовій одиниці України
4 рівень – Інструкції, положення державного рівня	
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій [19]	встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності.
Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні [15]	визначає порядок ведення касових операцій у національній валюті України юрособами різних організаційно-правових форм та форм власності
Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [18]	встановлює загальні правила, види і стандарти розрахунків клієнтів банків та банків у грошовій одиниці України на території України, що здійснюються за участю банків

Правильна організація обліку грошових коштів є важливою складовою побудови системи обліку всього підприємства. Це пов'язано з тим, що грошові кошти є гарантом забезпечення швидкого кругообігу оборотних

коштів, створення необхідних умов для безперервних розрахунків за придбані ТМЦ.

Важливість та актуальність питання обліку, аналізу та аудиту грошових коштів підтверджується і значною часткою досліджень науковців. Зокрема, на думку Ковалю М. І. та Нетреби Ю. О. на підприємствах необхідно проводити системний аналіз грошових потоків для визначення тенденцій і закономірностей їх формування. В сукупності показників, за якими аналіз буде здійснений, може бути створена система економічної безпеки підприємств [39].

Кузь В.І., Кіцен Т.О. пропонують ввести на практиці рахунок 32 «Грошові потоки в розрізі видів (напрямів) діяльності». На їх думку, повинні бути відкриті субрахунки - 321 «Грошові потоки від операційної діяльності», 322 «Грошові потоки від фінансової діяльності» та 323 «Грошові потоки від іншої діяльності». Використання зазначених субрахунків більш повно забезпечить інформаційні потреби управлінського персоналу, а для потреб управління - визначення рівня платоспроможності [47].

Пагас О.В., Пилипенко О.І. пропонують для обліку коштів за відкритими безвідкличними акредитивами використовувати рахунок 32 «Грошові кошти з обмеженим доступом» в аналітичному розрізі за валютою [56].

Гордополова Н. В. та Ясишена В. В. розробили алгоритм аудиторської перевірки Звіту про рух грошових коштів, використання якого може бути використаний внутрішніми аудиторями підприємств, а дотримання етапів може скороти час проведення таких перевірок [33].

Удосконалення організації обліку грошових коштів, на думку Білецької К., пов'язане з визначенням потреби у: по-перше, широкому залученні в практику показників грошових потоків. Їх значення є як ідентифікатори фінансової стійкості, стабільності платежів та платоспроможності; по-друге, узагальненні галузевих закономірностей в практиці обліку підприємства; по-третє, визначенні потоків облікової

інформації, яка є підґрунтям для аналізу руху грошових коштів підприємств [24].

Ковальов В.В. визначає значимість грошових кошти в трьох площинах: рутинність (використання для сплати поточних зобов'язань, забезпечення платоспроможності економічних суб'єктів); обережність (резерв у частині виконання непередбачених платежів); спекулятивність (спекулятивні міркування) [40].

Приходько А.Л., Пархоменко В.М. рекомендують для здійснення контролю за грошовими коштами ввести в штат внутрішнього аудитора, або посадові обов'язки головного бухгалтера доповнити пунктом щодо контролю за грошовими операціями [59].

Совівський В.Є., Кулик Ю.М. визначають проблеми обліку грошових коштів. На думку авторів, необхідно при розробці фінансових планів необхідно прогнозувати обсяг доходів та обґрунтовувати статті витрат. Кожного місяця необхідно розробляти Звіт про рух грошових коштів, порівнюючи його з плановими показниками підприємств [70].

Косик А.Ю., Пилипенко С.М. для вирішення проблемних питань з обліку руху грошових коштів пропонують на рівні нормативних актів розробити єдиний термінологічний апарат щодо категорії «грошові кошти». Також автори пропонують автоматизувати облік грошових коштів [43].

Основними завданнями бухгалтерського обліку грошових коштів у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є:

- правильна організація, своєчасне відображення безготівкових операцій;
- правильне і своєчасне документування операцій з руху грошових коштів;
- забезпечення точності та своєчасності розрахунків з дебіторами та стягнення заборгованості;
- періодичне проведення інвентаризацій грошових коштів;
- контроль за витратами грошових коштів.

Чітка та визначена організація обліку та звітності грошових потоків є необхідною умовою ефективного управління підприємством. На достовірному обліку грошових потоків суб'єктів господарської діяльності базується державне регулювання грошово-кредитних відносин, адже саме він є механізмом запобігання фінансовим махінаціям та правопорушенням.

2.2. Документальне оформлення безготівкових розрахунків

Безготівкові розрахунки між ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» та контрагентами здійснюється через уповноважений банк - АТ «МЕГАБАНК» м. Харків за договорами на розрахунково-касове обслуговування. У ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» а відкрито поточний рахунок в національній валюті UA103516290000000026005161452 та валютний рахунок.

Організація документування безготівкових розрахунків представлено на рисунку 2.3.

Рис. 2.3 - Організація документування безготівкових розрахунків

У ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» безготівкові розрахунки проводяться за допомогою платіжного доручення, акредитивів та чекових книжок.

Сутність форми розрахунків з використанням платіжного доручення полягає в тому, що власник рахунку (ПрАТ «Фірма «Полтавпиво») надає доручення банку, що його обслуговує, про перерахування визначеної суми зі свого рахунку на рахунок суб'єкта розрахункових відносин за поставлену продукцію, надані послуги, виконані роботи тощо. Платіжне доручення – це розрахунковий документ, який є письмово оформленим дорученням клієнта банку, що його обслуговує, на перерахування визначеної суми коштів зі свого рахунку. Механізм розрахунків платіжними дорученнями показано на рисунку 2.4.

Рис. 2.4 - Розрахунки платіжними дорученнями

Для своєчасного відображення господарських операцій в регістрах бухгалтерського обліку у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» розроблений та

затверджений графік документообігу, таблиця 2.3.

Таблиця 2.3

Графік документообігу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (витяг)

Операція, за якою оформляється документ	Найменування та форма документа	Складання первинного документа		
		кількість примірників	відповідальний за оформлення	строк виконання
Перерахування коштів	Платіжне доручення	2	головний бухгалтер	протягом 30 календарних днів з дати виписки

Наступною формою безготівкових розрахунків у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є акредитив – договір, який містить інформацію про зобов'язання банку-емітента, за цим зобов'язанням, або за дорученням клієнта (заявника акредитива), або від свого імені банк, зобов'язаний виконати платіж на користь бенефіціара.

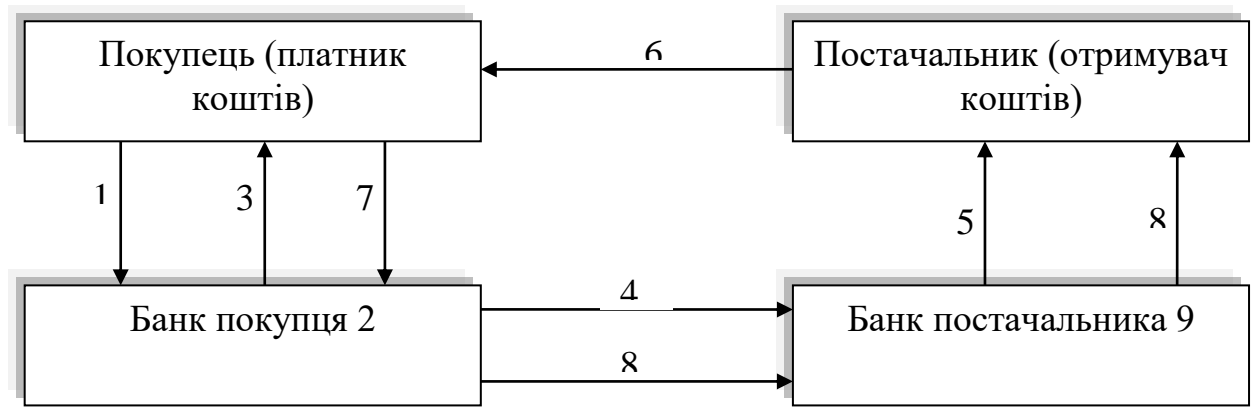
Виділяють види акредитивів:

- покритий – документ сформований для здійснення платежів, за яким завчасно бронюють кошти платника в повній сумі на окремому рахунку в банку-емітенті;

- непокритий – документ оплати за яким, в разі тимчасової відсутності коштів на рахунку платника, гарантує банк-емітент за рахунок банківського кредиту.

Крім того, акредитив буває відкличним або безвідкличним. Інформація про це зазначається на кожному акредитиві. Якщо такої позначки немає, то акредитив безвідкличний. Відкличний акредитив може стати зміненим або анульованим банком-емітентом у будь-який час без попереднього повідомлення бенефіціара (наприклад через недотримання умов, передбачених договором). Відкличання акредитива не створює ніяких зобов'язань банку-емітента перед бенефіціаром.

Схему розрахунків з використанням акредитивної форми наведено на рисунку 2.5.

Умовні позначення: 1- покупець доручає банку, що його обслуговує, відкрити акредитив; 2 – банк покупця відкриває акредитив; 3 – банк покупця сповіщає покупця про відкриття акредитиву; 4 – банк покупця повідомляє банк постачальника про відкриття акредитива постачальнику на конкретну суму; 5. – банк постачальника сповіщає його про відкриття акредитива; 6 – відвантаження товару; 7 – покупець повідомляє банк про виконання умов акредитива; 8 – банк покупця переказує банку постачальника суму коштів акредитива; 9 – банк постачальника зараховує кошти на рахунок постачальника, повідомляє про це свого клієнта.

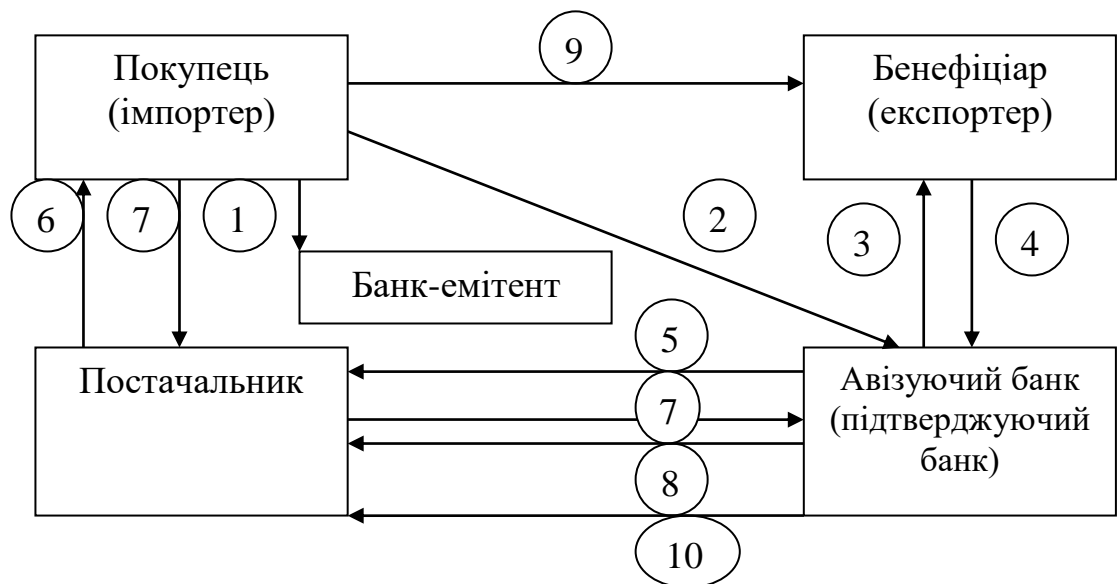
Рис. 2.5 - Схема документообігу при розрахунках з використанням акредитиву

Акредитив відкривається за дорученням ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» в банку – АТ «Мегабанк», на підставі заяви чітко встановленої форми. Заява містить умови акредитива, які складаються так, щоб, з одного боку, вони давали змогу банкам без ускладнень їх проконтролювати, з другого – забезпечили інтереси сторін, які використовують акредитив. Акредитив може містити тільки ті умови, які банк може перевірити документально. Реквізити, що передбачені формою заяви, є обов'язковими (крім реквізиту «Додаткові умови»), і якщо відсутній один з них, то акредитив не відкривається і заява повертається заявнику без виконання.

Джерелом відкриття акредитиву ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» можуть бути як внесені кошти покупця, так і кредити банку. Підставою виплати на акредитиву є надані постачальником реєстри рахунків та транспортних документів, які підтверджують відвантаження вантажу. Виплата коштів може бути обумовлена попереднім акцептом. Кожний акредитив призначений для розрахунків лише з одним постачальником.

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» для розрахунків застосовує також чеки. Для використання чеків певна сума коштів зараховується, депонується на особливий рахунок - рахунок лімітованої чекової книжки. Партнерами чекового обігу є три особи: платник по чеку, чекодавець, і чекоутримувач. Платником у чековому зобов'язанні є банк – АТ «Мегабанк», де чекодавець - ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» - має відкритий рахунок з коштами, якими він може управляти шляхом видачі чеків.

Розрахунки чеками - це комплекс операцій з видачі, одержання, обігу та оплати чеків. Чек дійсний продовж 10 днів, при цьому не припускаються виправлення, незалежно від того, хто робить ці записи - ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» чи АТ «Мегабанк». Механізм розрахунків за допомогою чеків ілюстративно представлено на рисунку 2.6.

Умовні позначення: 1 – платник подає до банку-емітента заяву для отримання чекової книжки, а також платіжне доручення на депонування коштів; 2 – банк-емітент депонує кошти на окремому аналітичному рахунку «Розрахунки чеками»; 3 – платник на основі заяви отримує в своєму банку чекову книжку; 4 – платник, одержавши рахунок постачальника на оплату товару або послуги, виписує і передає постачальнику чек; 5 – постачальник відвантажує покупцеві товар (або виконує роботи чи надає послуги); 6 – постачальник передає в банк, що його обслуговує, чек разом із трьома примірниками реєстрів чеків; 7 – банк чекотримача, після перевірки правильності складання реєстру і реквізитів чеків та своєчасності пред'явлення його до оплати, приймає чек із реєстром та разом із другим і третім примірниками реєстру інкасує чек до банку-емітента; 8 – банк-емітент списує суму чека з рахунку покупця, на якому вона була депонована; 9 – банк-емітент перераховує кошти на рахунок чекотримача; 10 – банк постачальника зараховує суму, вказану в чеку, на рахунок постачальника

Рисунок 2.6 - Схема документообігу при розрахунках чеками

Надані ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у банк - АТ «Мегабанк» розрахункові документи повинні містити основні реквізити: число, місяць, рік виписки, назву, номер поточного рахунку, ідентифікаційні коди підприємства-відправника та підприємства-отримувача грошових коштів. АТ «Мегабанк» реєструє проведені операції по руху грошових коштів на рахунку у виписці з рахунку, до якої долучаються підтверджуючі документи.

Операції по рахунку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» відображається на підставі перевірених виписок банку і грошових документів, докладених до них. Аналітичний облік на рахунку 31 здійснюються за виписками банку, і лише за наявності на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» розрахункових субрахунків відкривають окремі аналітичні рахунки для обліку відповідних. У разі необхідності деталізація кожного аналітичного рахунку здійснюється за виписками банку.

2.3. Облік безготівкових розрахунків на підприємстві

Для обліку наявності та руху грошових коштів, які перебувають на рахунку у банку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» передбачено рахунок 31 «Рахунки в банках».

Рахунок 31 «Рахунки в банках» призначений для обліку наявності та руху грошових коштів, які знаходяться на рахунках у банку, і які можуть бути використані для поточних операцій. Зауважимо, що для безготівкових розрахунків у досліджуваному підприємстві використовуються субрахунки 311 «Поточні рахунки в національній валюті», 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті», 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті», 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті».

Комплексний підхід до обліку грошових коштів (рисунок 2.8). Найбільша частка у русі грошових коштів належить грошовим надходженням та витрачанням в ході операційної діяльності. Зокрема, домінує надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) з

урахуванням ПДВ, АЗ, у 2019 році сума склала 473 млн 172 тис. грн, у 2020 році – 460 млн 929 тис. грн.

Рис. 2.8 - Комплексний підхід до обліку руху грошових коштів

Витрачання в ході операційної діяльності, перш за все, це грошові кошти, сплачені постачальникам за матеріальні цінності, підрядникам за виконані роботи та послуги. Основними постачальниками ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є ТОВ СП «Нубілон», Державна продовольчо-зернова корпорація України, ТОВ «СП КОНТ-2», ПрАТ «Надія», ПП «Коурос», ТОВ «Палітра», ПП «Сігма-Кабель», ТОВ «Метал Холдінг Трейд», ТОВ «Леомарк», ТОВ «Полтавський газовий завод», ТОВ «Сервіс-сталь», магазин Сантехдеталь, ПП «ТД «Галпідшипник», ТОВ «Завод алмазного інструменту», ТОВ «Епіцентр К», ТОВ «Лакма-Полтава», ТОВ «Метал Сіті», ТОВ «ТК «САТ», ТОВ «Європроект Україна», ТОВ «УкрАналітика» та інші. Зокрема, у 2019 році сплачено за товари (роботи та послуги) 273 млн 135 тис.

грн, у 2020 році 250 млн 505 тис. грн. В бухобліку дана операція відображається як Дт 631 Кт 31.

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» представлено витрачанням на придбання необоротних активів. Керівництво ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» зазначає у Звіті, що значні інвестиції та/або придбання не плануються. Рух коштів у результаті фінансової діяльності пов'язане з погашенням позик та сплатою відсотків.

У таблиці 2.4 представлено типову кореспонденцію з обліку грошових коштів на рахунок у банку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво».

Таблиця 2.4

Господарські операції і їх запис на рахунках бухгалтерського обліку, 2020 р.

Зміст операції	Дт	Сума, грн.	Кт	Сума, грн.
1	2	3	4	5
Готівка з каси ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» здана на поточний рахунок в АТ «Мегабанк»	311	3320	301	3320
На поточний рахунок в АТ «Райффайзен Банк Аваль» ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» поступили кошти від покупця – ТОВ «Арсенал Гранд»	311	17840	361	17840
Отримано на поточний рахунок в АТ «Мегабанк» ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» довгострокова фінансова допомога на поворотній основі.	311	15500	55	15500
Поступили кошти на поточний рахунок АТ «Мегабанк» від інших дебіторів (ФОП Ващенко П. Р.)	311	1380	377	1380
Отримана на поточний рахунок ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» довгострокова дебіторська заборгованість від ТД «Євроінструмент»	311	8500	16	8500
Отримана на поточний рахунок ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» довгострокова позика банку.	311	65500	50	65500
Отримана на поточний рахунок короткострокова позика банку.	311	12200	60	12200
Поступила на поточний рахунок ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» орендна плата від ПП «Сверло» за оренду обладнання строком на три роки.	311	4850	611	4850

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5
Сума дивідендів надійшла на поточний рахунок в банку	31	1650	373	1650
Поступили кошти за реалізовані виробничі запаси (будівельні матеріали) від ТОВ «Будкомплект»	311	7545	36	7545
Отримано грошові кошти з поточного рахунку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»	301	2590	311	2590
Перераховано з поточного рахунку за передплачені на наступний рік газети і журнали.	39	950	311	950
Здійснено передоплату ТОВ «Метал Сіті».	371 641	5130 856	311 644	5130 856
Перераховано з поточного рахунку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» до бюджету податок на додану вартість і інші податки.	641	5890	311	5890
З поточного рахунку погашена короткострокова позика банку.	601	3510	311	3510
З поточного рахунку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» погашена довгострокова позика банку.	501	5200	311	5200
Перераховано з поточного рахунку зарплата працівникам на особові рахунки.	661	32520	311	32520

На субрахунку 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» обліковується рух коштів, що знаходиться в акредитивах і чекових книжках. Конкретні рахунки до субрахунка 313 використовують залежно від наявності на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» певних видів коштів. При використанні чекових книжок їх видають підзвіт працівникам ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» для здійснення розрахунків.

Відображення господарських операцій з обліку грошових коштів на інших рахунках наведено в таблиці 2.5.

Рух готівкових грошей і безготівкових платіжних засобів взаємопов'язаний.

Типова кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів на інших
рахунках у банку, 2020 р.

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
За рахунком «Акредитиви»			
ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» відкрито акредитив за рахунок коштів поточного рахунка	313	311	20000,00
ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» відкрито акредитив за рахунок короткострокових кредитів банку	313	601	50000,00
Оплачено через акредитив борг ТОВ «СП Конт-2»	631	313	60000,00
Повернуто на поточний рахунок ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» невикористану суму акредитиву	311	313	10000,00
За рахунком «Інші рахунки в банках»			
Перераховано кошти для розрахунків чековою книжкою шляхом списання коштів з поточного рахунка	313	311	5000,00
Оплачено з розрахункової книжки ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» постачальнику – ТОВ «Палітра»	631	313	4500,00

Однак у сукупному грошовому обороті підприємств, в тому числі і ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» переважають безготівкові розрахунки, оскільки вони мають ряд переваг над готівковими. Ці переваги проявляються передусім у прискоренні розрахунків, в економії витрат, пов'язаних з перевезенням готівки, її обліком та зберіганням.

2.4. Відображення інформації про безготівкові розрахунки у фінансовій звітності

Фінансова звітність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є фінансовою звітністю загального призначення, яка сформована з метою достовірного подання фінансового стану, фінансових результатів діяльності та грошових потоків Товариства для задоволення інформаційних потреб широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень.

Концептуальною основою фінансової звітності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року, є Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), включаючи Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та Тлумачення (КТМФЗ, ПКТ), видані Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО), в редакції чинній на 1 січня 2019 року, що офіційно оприлюдненні на веб-сайті Міністерства фінансів України.

Підготовлена ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» фінансова звітність чітко та без будь-яких застережень відповідає всім вимогам чинних МСФЗ з врахуванням змін, внесених РМСБО, дотримання яких забезпечує достовірне подання інформації в фінансовій звітності, а саме, доречної, достовірної, зіставної та зрозумілої інформації.

При формуванні фінансової звітності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» керувалося також вимогами національних законодавчих та нормативних актів щодо організації і ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, які не протирічать вимогам МСФЗ.

При веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності використовуються ті професійні судження та положення систем обліку, котрі дозволяють однозначно тлумачити інформацію фінансової звітності.

Фінансова звітність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» складається з урахуванням двох основоположних припущень :

1. Метод нарахування. Відповідно до цього методу, результати операцій та інших подій визнаються при їх настанні (а не при отриманні чи виплаті грошових коштів або їх еквівалентів) і враховуються в тому звітному періоді і відображаються у фінансових звітах тих звітних періодів, в яких вони відбулися.

2. Безперервність діяльності. При підготовці фінзвітності керівництво ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» оцінює спроможність продовжувати свою діяльність. Фінзвітність складається на основі припущення безперервності діяльності. У разі ж, якщо фінзвітність складається не на основі припущення

безперервності, цей факт розкривається разом з основою, використаною при підготовці фінзвітності, а також причиною, по якій підприємство вважається нездатним безперервно продовжувати свою діяльність.

Фінансова звітність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» складається з урахуванням таких якісних характеристик, таблиця 2.6.

Таблиця 2.6

Якісні характеристики фінансової звітності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Якісна характеристика	Зміст
1. Доречність.	Інформація є доречною, коли вона впливає на економічні рішення користувачів фінансової звітності, допомагаючи їм оцінювати минулі, поточні і майбутні події, підтверджувати або коригувати їх минулі оцінки.
2. Суттєвість.	Виконання підприємством конкретної вимоги будь-якого МСФЗ щодо розкриття інформації не вимагається, якщо відповідна інформація не є суттєвою. Інформація вважається суттєвою, якщо її пропуск або викривлення могли б вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів
3. Правдиве представлення	Інформація правдиво представляє операції та інші події
4. Повнота	Інформація є повною, оскільки пропуск може зробити її помилковою або дезорієнтуючою
5. Нейтральність	При складанні звітності Підприємства відсутня упередженість у підборі або подачі інформації
6. Свобода від помилок	Не повинно бути помилок або пропусків в описі явища, процесу, використанні інформації, що подається у звітності
7. Порівняність фінансової звітності за різні періоди, а також порівняність фінансової звітності різних підприємств.	
8. Можливість перевірки	
9. Своєчасність	У разі невинуватної затримки в наданні інформації вона може втратити свою доречність
10. Зрозумілість	Інформація повинна бути доступна певним користувачам.
11. Баланс між вигодами і витратами	Вигоди, які надає інформація, повинні перевищувати витрати на її отримання

При підготовці та поданні інформації ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» керується МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки», МСБО 1 «Подання фінансової звітності» та іншими МСФЗ та МСБО. Відповідно до вказаних МСФЗ та МСБО ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

намагається забезпечити, щоб фінансова звітність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», складена за МСФЗ, та її проміжна фінансова звітність за частину періоду, охопленого цією фінансовою звітністю, містили високоякісну інформацію.

Істотні оцінки, думки та припущення ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» робить на основі МСБО 1 «Подання фінансової звітності», МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» та інших МСФЗ та МСБО.

Повний комплект фінансової звітності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» включає: 1. Звіт про фінансовий стан на кінець періоду; 2. Звіт про сукупний дохід за період; 3. Звіт про власний капітал за період; 4. Звіт про рух грошових коштів за період; 5. Примітки, що містять стислий виклад суттєвих облікових політик та інші пояснення.

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» подає з однаковою значимістю всі фінансові звіти повного комплекту фінансової звітності.

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»:

- складає фінансову звітність на основі безперервності, тобто здатності продовжувати свою діяльність на безперервній основі;
- подає фінансову звітність (крім інформації про рух грошових коштів) за принципом нарахування;
- розкриває порівняльну інформацію стосовно попереднього періоду щодо всіх сум, наведених у фінансовій звітності поточного періоду та подає два звіти про фінансовий стан та з усіх інших звітів та відповідні примітки;

Для забезпечення керівництва ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» належними обсягами інформації щодо стану розрахунків підприємства та поточної наявності грошових коштів слід скористатися такими звітами: Баланс (Звіт про фінансовий стан) форма № 1; Звіт про рух грошових коштів форма № 3; Примітки до фінансової звітності форма № 5.

Відображення інформації про грошові кошти у Балансі підприємства представлено у таблиці 2.7.

Відображення інформації про грошові кошти у «Балансі (Звіті про фінансовий стан)»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)		Зміст	Джерело інформації
назва статті	код		
Кошти та їх еквіваленти	1165	Вносять загальну суму готівки в касі, грошей на поточних та інших рахунках у банку, які можна використати для поточних операцій, а також коштів у дорозі, електронних грошей, еквівалентів коштів як в національній, так і в іноземній валюті	Сальдо Дт 30, 31, 33, 351
вписуваний рядок Готівка	1166	Розшифровують суму готівки підприємства, як в національній, так і в іноземній валюті	Сальдо Дт 30
вписуваний рядок Рахунки в банках	1167	Вносять загальну суму коштів на поточному та інших рахунках підприємства	Сальдо Дт 30, 31

Звіт про рух грошових коштів подають юридичні особи усіх форм власності (крім банків та бюджетних установ). Відповідно до додатку 1 до НП(с)БО 1 Звіт про рух грошових коштів може бути складений за прямим чи непрямим методами, із застосуванням відповідної форми звіту: форма № 3 – за прямим методом або форма № 3-н – за непрямим методом. Підприємство може на власний розсуд обрати відповідний метод розрахунку, про те необхідно обов'язково внести зміни в наказ про облікову політику в частині фінансової звітності.

Крім інформації про залишки грошових коштів та їх еквівалентів на початок і кінець звітного періоду в Балансі та їх змін, які наводяться в Звіті про рух грошових коштів за видами діяльності передбачається наводити у Примітках до фінансової звітності таку інформацію про: склад грошових коштів; склад статей «Інші надходження», «Інші платежі» та інших статей, які об'єднують декілька видів грошових потоків; не грошові операції інвестиційної та фінансової діяльності; наявність значного сальдо грошових

коштів, які є в наявності підприємства.

Склад грошових коштів розкривається у Примітках до річної фінансової звітності у вигляді текстового матеріалу. У даному розділі розшифровується залишок грошових коштів на кінець року за даними рахунків, на яких вони обліковуються. Отже:

1. В результаті дослідження встановлено, що первинний облік на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» ведеться на належному рівні. Про це свідчить наступне: підприємство повністю забезпечене бланками документів; первинні документи складаються в момент здійснення господарських операцій, а якщо це неможливо, то безпосередньо після їх здійснення; головний бухгалтер наглядає за повним і правильним заповненням первинних документів.

2. Організація обліку грошових коштів у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» відповідає сучасним вимогам щодо надання повної, достовірної та вчасної інформації про їх наявність, рух та вартість, тобто дотримується принцип повного висвітлення.

3. Фінансова звітність є провідною категорією, що покликана забезпечити користувачів інформацією і створити умови для ефективної роботи. При складанні фінансової звітності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» дотримується принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ І АУДИТ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Мета, завдання, нормативно-інформаційне забезпечення аудиту безготівкових розрахунків

Надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про результати діяльності для прийняття рішень є основною метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінзвітності. Користувачам важливо мати інформацію про виробничу та господарську діяльність, взаємовідносини з іншими підприємствами, організаціями, установами, робітниками підприємства та окремими особами. Ці взаємовідносини ґрунтуються на різних грошових потоках, а організація розрахунків слугує своєчасному надходженню коштів. Безготівкові розрахунки охоплюють всі сфери діяльності підприємства і більш уразливі з точки зору порушень. Тому всі грошові кошти, зокрема безготівкові розрахунки, вимагають детального контролю, одним з найефективніших способів якого є аудит.

Метою аудиту грошових коштів є складання аудитором висновку про те, чи відповідає інформація, відображена у фінансовій звітності щодо касових операцій та безготівкових розрахунків, в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок організації бухгалтерського обліку, підготовки і подання звітів. Для складання об'єктивної думки щодо відповідної інформації, аудитору необхідно: а) одержати обґрунтовану гарантію того, що інформація в бухгалтерській документації та інших джерелах даних із питань перевірки достовірна і достатня; б) вирішити, чи правильно відтворена в обліку і звітності відповідна інформація.

Під час аудиторської перевірки потрібно керуватись чинними нормативними та законодавчими актами.

Основним нормативним документом, що визначають головні засади аудиторської діяльності є Закон України «Про аудит фінансової звітності та

аудиторську діяльність» [2]. За Рішеннями Аудиторської палати України «Про застосування стандартів аудиту та етики» № 290/7 від 27.02.2014 р. затверджено обов'язкове застосування при виконанні аудиту як національних стандартів аудиту Міжнародних стандартів аудиту (МСА) [10].

Застосування в Україні МСА дозволяє аудиторам, з урахуванням міжнародного досвіду, підвищити якість аудиторських послуг.

Порядок складання та вимоги до Звіту незалежного аудитора про висловлення думки викладено у Міжнародному стандарті аудиту 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності».

МСА 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності» застосовується для надання безумовно-позитивної (не модифікованої) думки про фінансову звітність загального призначення [10].

МСА 705 «Модифікації думки у звіті незалежного аудитора» встановлює вимоги щодо формування аудитором умовно-позитивної думки, відмови від висловлення думки або негативної думки [10].

На підставі проведеного дослідження теоретичних основ аудиту грошових коштів, основні завдання аудиту пов'язані з: а) перевіркою наявності грошових коштів, виявлення нестач (надлишків); б) дотриманням ліміту кас; в) оцінкою правильності зберігання, використання грошових коштів; г) перевірка дотримання положення чинних нормативно-правових актів щодо порядку ведення грошових операцій; д) перевіркою законності отримання та цільового витрачання грошей; е) відповідністю сум залишків і оборотів по банківських документах, зокрема виписках, сумах в підтверджуючих первинних документах, облікових реєстрах та фінзвітності; є) правильністю використання грошей власне тільки за цільовим призначенням; ж) своєчасністю розрахунків за обов'язковими податками і платежами, за ЄСВ, іншими контрагентами; з) оцінкою стану платіжної дисципліни та внутрішнього контролю суб'єкта підприємницької діяльності.

Методика проведення аудиту грошових коштів представлена на рисунку 3.1.

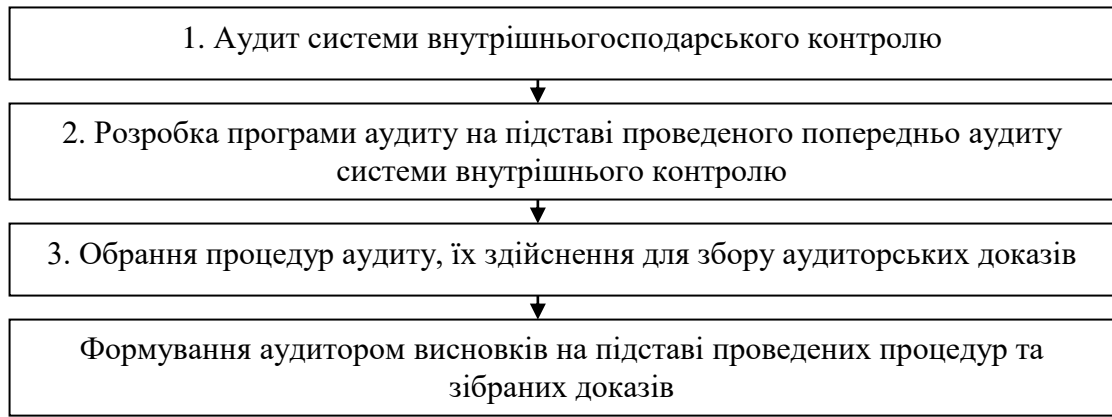

Рисунок 3.1 - Методика проведення аудиту грошових коштів

Інформаційне забезпечення аудиторської перевірки необхідно розглядати на етапі організації аудиторської перевірки й на етапі здійснення аудиторської перевірки, в контексті доступу аудитора до бухгалтерської, фінансової, управлінської та іншої інформації (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Мета, завдання, інформаційне забезпечення аудиту грошових операцій

Елементи	Характеристика
1	2
Мета	Отримання достатніх аудиторських доказів, впевненості у достовірності інформації первинних документів про рух готівки та коштів на рахунку в банках, їх наявності, повноти, своєчасності відображення в облікових регістрах, відповідності інформації первинних документів інформації в облікових регістрах, достовірності та неупередженості відображення інформації про грошові кошти у фінзвітності
Завдання	<ul style="list-style-type: none"> - оцінка системи внутрішнього контролю; - перевірка доцільності і законності здійснення грошових розрахунків; - перевірка правильності документального оформлення грошових операцій; - оцінка організації бухобліку грошових операцій; - оцінка синтетичного та аналітичного обліку; - перевірка відповідності інформації у документах, регістрах, фінансовій звітності
Нормативне забезпечення	Чинне законодавство. Зокрема, МСА, Закони України «Про аудит фінзвітності та аудиторську діяльність», «Про бухоблік та фінзвітність в Україні», МСФЗ, МСБО, НП(С)БО 1, 2, положення та інструкції у частині обліку грошових операцій

Продовження таблиці 3.1

1	2
Інформаційне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> - наказ про облікову політику; - порядок організації оприбуткування готівки у касу; - порядок організації руху грошових коштів на рахунку в банку; - первинні документи (ПКО, ВКО, касова книга, платіжні доручення, виписки банку); - реєстри обліку (для досліджуваного підприємства автоматизовані – Картка рахунку, Аналіз рахунку тощо); - головна книга (для досліджуваного підприємства автоматизована); - довідки бухгалтерії; - акти та довідки попередніх перевірок; - результати проведених інвентаризацій, аудиторських перевірок, внутрішнього контролю, податкових перевірок, інших контролюючих органів; - фінансова звітність (Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про рух грошових коштів, Примітки до фінансової звітності)

Отже, аудит грошових коштів є складовою операційного аудиту, він переслідує різні завдання, базуючись як на фінансовій, так і операційної інформаційної складових, спрямованих на внутрішнього користувача. Його практична корисність полягає також в наступному:

- 1) переконання в правильності реального стану фінансових і господарських справ на підприємстві в цілому;
- 2) отримання незалежної оцінки ступеня достовірності інформації, використовуваної при аналізі і плануванні в організації;
- 3) виявлення резервів підвищення рентабельності, джерел втрат грошових коштів (в тому числі фактів їх розкрадань), кваліфікованих доказів перевитрат, нецільового використання коштів;
- 4) отримання оцінки ризиків на предмет претензій податкових органів;
- 5) отримання незалежного моніторингу ефективності системи внутрішнього контролю організації.

3.2 Методика проведення та оформлення результатів аудиту безготівкових розрахунків

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» - підприємство, де проведення аудиту є обов'язковим. Відомості про аудиторську фірму, яка проводила аудит у 2020 році представлено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Основні відомості про аудиторську фірму та умови договору на проведення аудиту

Складові	Основні відомості
Повне найменування аудиторської фірми відповідно до установчих документів, якою було здійснено аудиторську перевірку	Товариство з обмеженою відповідальністю «Аудиторська фірма «Лисенко»
Код за ЄДРПОУ	35796588
Номер реєстрації в Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, що ведеться Аудиторською палатою України (АПУ)	Номер реєстрації в Розділі 2, 3 і 4 Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності 4169
Свідоцтво про відповідність системи контролю якості	№ 0616 видане рішенням АПУ № 327/4 від 28.07.2016р., чинне до 31.12.2021 року
Місцезнаходження	36007, Полтавська обл., м.Полтава, вул.Кучеренка,4,кв.49
Адреса офісу	36014, м. Полтава, вул. Європейська, 2, офіс 411
Телефон е – mail:	0505582871 auditlysenko@gmail.com
Дата та номер договору на проведення аудиту	Договір № 1/2021/ОА від 30.09.2020р.
Дата початку та дата закінчення проведення аудиту	04.01.2021р. – 16.04.2021р.

Методику та техніку проведення аудиту грошових коштів розглянемо в розрізі основних етапів.

1. Збір загальних відомостей про клієнта і ознайомлення з галуззю його діяльності:

Адресат - Акціонери та керівництво ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), код ЄДРПОУ 05518768, місцезнаходження: вул. Європейська, буд 160, м. Полтава, Полтавська обл., 36008,

2. Вибір підходу до перевірки

3. Складання програми аудиту грошових коштів.

4. Тестування системи внутрішнього контролю грошових коштів.

5. Тестування системи фінансового обліку грошових коштів. Для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» це касові операції та операції на поточному рахунку в банку. Обслуговуючий банк – АТ «Мега банк».

6. Оцінка ризику ліквідності – ризик того, що ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» матиме труднощі при виконанні зобов'язань, пов'язаних із фінансовими зобов'язаннями, що погашаються шляхом поставки грошових коштів або іншого фінансового активу. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» здійснює контроль ліквідності шляхом планування поточної ліквідності. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» аналізує терміни платежів, які пов'язані з дебіторською заборгованістю та іншими фінансовими активами, зобов'язаннями, а також прогнозі потоки грошових коштів від операційної діяльності.

7. Перевірка операцій з грошовими коштами в касі й на поточних рахунках. Узгодження з даними, наведеними у: Головній книзі, журналах і відомостях до них; регістрах обліку; Касовій книзі та первинних документах.

7.1. Достовірність відображення операцій з грошовими коштами включає перевірку:

а) тотожності даних Балансу і Головної книги;

б) правильності відображення даних Головної книги за рахунками бухгалтерського обліку, автоматизованих відомостях;

в) тотожності аналітичного та синтетичного обліку залишку.

Методичні прийоми: документальна, перевірка по суті; арифметична.
Джерела інформації: Баланс (Звіт про фінансовий стан), головна книга, автоматизовані відомості по рахунках 30, 31, 33, звіти касира. Тут аудитор може використати допоміжні робочі документи (таблиця 3.3, 3.4).

Таблиця 3.3

Перевірка відповідності залишків у синтетичних і аналітичних регістрах
обліку коштів у національній валюті. Рахунок 301

№	Показники	Дата											
		31.01	28.02	31.03	30.04	31.05	30.06	30.07	31.08	30.09	31.10	30.11	31.12
1.	Залишок у касовому звіті касира	200	500	100	200	600	400	550	650	700	100	100	0
2.	Залишок у журналі-ордері (відомості)	200	500	100	200	600	400	550	650	700	100	100	0
3.	Залишок у Головній книзі	200	500	100	200	600	400	550	650	700	100	100	0

Таблиця 3.4

Перевірка відповідності залишків у синтетичних і аналітичних регістрах
обліку коштів у національній валюті. Рахунок 311

№	Показники	Дата											
		31.01	28.02	31.03	30.04	31.05	30.06	30.07	31.08	30.09	31.10	30.11	31.12
1.	Залишок по виписці банку	10000	15000	30000	20000	10000	15000	70000	50000	20000	15000	5000	7000
2.	Залишок у журналі-ордері	10000	15000	30000	20000	10000	15000	70000	50000	20000	15000	5000	7000
3.	Залишок у Головній книзі	10000	15000	30000	20000	10000	15000	70000	50000	20000	15000	5000	7000

7.2. Узгодженість інформації про операції з грошовими коштами у фінансовій звітності передбачає перевірку: а) тотожності показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) із Звітом про рух грошових коштів; б) тотожності показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) і Приміток до фінансової звітності. Методичні прийоми: документальна, перевірка по суті; формальна. Джерела інформації: Баланс (Звіт про фінансовий стан) (II розділ активу), Звіт про рух грошових коштів (усі розділи); Примітки до фінансової звітності (розділ Грошові кошти).

7.3. Дотримання ліміту залишку готівки у касі включає перевірку: а) правильності визначення ліміту залишку готівки у касі; б) касової книги на відповідність залишку готівки та встановленого ліміту залишку готівки; в) зберігання готівки для виплат, що належать до фонду зарплати, понад установлений ліміт каси. Методичні прийоми: документальна, арифметична. Джерела інформації: касові документи, Розрахунок ліміту залишку готівки, крім того аудитор може проводити опитування, обстеження.

Наприклад, аудитором може бути здійснено розрахунок коштів в касі, при цьому складається робочий документ (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5

Робочий документ аудитора

Розписка про проведений аудитором перерахунок готівки		
Грошові знаки	Кількість	Сума, грн
Купюри:		
Одна гривня	10	10
Дві гривні	10	20
П'ять гривень	10	50
Десять гривень	5	50
Двадцять гривень	15	300
П'ятдесят гривень	6	300
Сто гривень	3	300
Двісті гривень	1	200

7.4. Дотримання касової дисципліни проводиться з використаннями документальних арифметичних та зустрічних перевірок для перевірки

цільового використання, своєчасності повернення підзвітних сум. Джерела інформації: видаткові ордери, розпорядчі документи щодо видачі коштів, авансові звіти, автоматизовані відомості по рахунках 30, 31, 372, 66.

7.5. Порядок ведення касової книги. Цей напрям аудиту передбачає власне сам порядок ведення касової книги, зокрема чи вона прошнурована, пронумерована, опечата, чи має виправлення в записах. Далі перевіряється відповідність записів у касовій книзі та звіті касира, наявність первинних документів, які підтверджують здійснені операції та, власне, правильність підрахунків касових операцій. Перевірка здійснюється документально по суті; обстеження, арифметичні підрахунки.

7.6. Перевірка правильності оформлення первинних документів за формою, суттю, відповідності іншим пов'язаним документам з використання арифметичних підрахунків та зустрічних перевірок. Робочий документ аудитора представлено у таблиця 3.9.

7.7. Повнота і своєчасності оприбуткування готівки перевіряється з використанням документальної, арифметичної, зустрічної та нормативної перевірки. Нормативною перевіряється правильність власне порядку оприбуткування згідно Положення 148. Інші методи перевірки будуть застосовуватися при зіставленні сум, дат прибуткових документів із документами, що підтверджують надходження готівки з будь-яких джерел.

Таблиця 3.6

Перелік виявлених помилок і порушень при аудиті готівкових операцій

№	Первинний документ, обліковий реєстр				Характер порушення
	Найменування	№	Дата	Сума	
1.	ПКО	15	20.04.	200	Наявність виправлення суми
2.	ВКО	20	23.04.	600	Відсутність підпису головного бухгалтера
3.	Касова книга	2	28.04.	200	Невідповідність сум зі звітом касира
4.	Виписка банку	45	13.04.	1000	Розбіжність платіжного документа та коду
5.	Авансовий звіт	5	12.04.	563,80	Неповне відображення сум виданої під звіт готівки
6.	Чек на видачу готівки	6	11.04.	2000	Розбіжність сум із ПКО

7.8. Своєчасність і повнота відображення витрачання готівки перевіряється в розрізі напрямів:

7.8.1. аналіз виплат готівкою за їх напрямками;

7.8.2. зіставність дат, сум готівки у ВКО відповідно до витратних первинних документів;

7.8.3. видачі готівки за довіреністю;

7.8.4. під ставність записів у касовій книзі щодо видачі готівки відповідно до розпорядчих документів.

При цьому для всіх напрямків перевірки буде використано документальна, арифметична, зустрічна та аналітична.

Щодо джерел інформації, то для пункту 7.8.1 - ВКО, розпорядчі документи, авансові звіти рахунки 30, 66, 378, 26, 28, 7.8.2. - ВКО, відомості на виплати, інші розпорядчі, підтверджуючі документи, 7.8.3. - ВКО, довіреності, касова книга, автоматизовані відомості по рахунку 30, 7.8.4. - касова книга, ВКО, первинні документи, розпорядчі документи.

7.9. Перевірка дотримання ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» порядку витрачання готівки, у разі наявності у нього податкового боргу. Але як зазначалося вище, ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» податкового боргу не мало.

8. Оцінка валютних ризиків - це ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструменту коливатимуться внаслідок змін валютних курсів. Для управління валютними ризиками ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» контролює частку активів, номінованих в іноземній валюті, у загальному обсязі активів. Оцінка валютних ризиків здійснюється на основі аналізу чутливості.

Визначення порогу чутливості ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» здійснювалося на основі статистичних даних НБУ щодо динаміки курсу гривні до іноземних валют, на основі яких була розрахована історична волатильність курсу, що визначається як стандартне відхилення річної дохідності від володіння іноземною валютою за період. Валютні ризики виникають у зв'язку з володінням фінансовими інструментами,

номінованими в іноземній валюті.

На звітну дату ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» має активи та зобов'язання, номіновані у валюті, відмінній від функціональної, тому існує вплив цього ризику на діяльність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» визнає, що обґрунтовано можливим є коливання валютного курсу на +12,69 відсотка за 12 місяців 2020 року та $\pm 3,24$ відсотка за 2019 рік відповідно (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7

Чутливі до коливань валютного курсу активи

Тип активу	31.12.2020 р.	31.12.2019 р.
Поточні рахунки в іноземній валюті	14120	4603
Дебіторська заборгованість в іноземній валюті	3168	1438
Разом	17288	6041
Частка в активах, %	5,5	3,2
Кредиторська заборгованість в іноземній валюті	7565	18393
Частка в зобов'язаннях, %	21,2	34,6

Аналіз чутливості активів до валютних ризиків проведено на основі історичних даних щодо волатильності курсів іноземних валют.

Таблиця 3.8

Валютні ризики

Валюта	Сума	% змін	Зростання вартості	Зменшення вартості
31.12.2019				
Долар США	6041	3,24	+205	-205
31.12.2020				
Долар США	17288	12,69	+2194	-2194

Аналіз чутливості зобов'язань до валютних ризиків проведено на основі історичних даних щодо волатильності курсів іноземних валют.

Валютні ризики

Валюта	Сума	% змін	Зростання вартості	Зменшення вартості
31.12.2019				
Долар США	18393	3,24	+625	-625
31.12.2020				
Долар США	7565	12,69	+960	-960

9. Оцінка відсоткових ризиків - ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових відсоткових ставок. Керівництво ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» усвідомлює, що відсоткові ставки можуть змінюватись і це впливатиме як на доходи, так і на справедливу вартість чистих активів.

Усвідомлюючи значні ризики, пов'язані з коливаннями відсоткових ставок у високо інфляційному середовищі, яке є властивим для фінансової системи України, керівництво ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» контролює частку активів, розміщених у боргових зобов'язаннях у національній валюті з фіксованою відсотковою ставкою. Керівництво ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» здійснює моніторинг відсоткових ризиків та контролює їх максимально припустимий розмір. У разі зростання відсоткових ризиків моніторинг відсоткових ризиків здійснюється шляхом оцінки впливу можливих змін відсоткових ставок на вартість відсоткових фінансових інструментів.

Для оцінки можливих коливань відсоткових ставок ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» використовує історичну волатильність відсоткових ставок за строковими депозитами (до 1 року) за останні 5 років за оприлюдненою інформацією НБУ. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» визнає, що обґрунтовано можливим є коливання ринкових ставок на ± 4 процентних пункти.

Аналіз чутливості для таких фінансових інструментів заснований на припущенні, що всі інші параметри, зокрема валютний курс, залишатимуться незмінними, і показує можливий вплив зміни відсоткових ставок на 4

процентних пункти на вартість чистих активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво».

Можлива зміна справедливої вартості боргових фінансових інструментів з фіксованою відсотковою ставкою розраховується як різниця між дисконтованими грошовими потоками за діючою ставкою та дисконтованими грошовими потоками у разі зміни відсоткової ставки за кожним фінансовим інструментом.

Керівництво ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» вважає, що вплив процентного ризику на вартість чистих активів Товариства є несуттєвим, тому що ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» немає боргових зобов'язань з плаваючою процентною ставкою. В період з 01.01.2020 по 31.12.2020 у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» відсутні активи, які наражаються на відсоткові ризики. На звітну дату Товариство не має кредитів і довгострокових позик.

10. Перевірка Звіту про рух грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», яка включає:

- 10.1. Виявлення відхилень з використанням формальної перевірки;
- 10.2. Виявлення відхилень з використанням арифметичної перевірки;
- 10.3. Перевірка правильності віднесення господарських операцій до операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- 10.4. Перевірка узгодження статей Звіту про рух грошових коштів зі статтями фінансової звітності;
- 10.5. За необхідності перевірка внесення поправок у Звіт про рух грошових коштів.

Дані таблиці 3.10 містить типові порушення, які можуть бути виявлені при аудиті, а також узагальнено відповідні наслідки, які можуть мати місце у випадку їх виявлення, та, як наслідок, не виправлення таких порушень.

Таблиця показує, що при відсутності виправлень помилки можуть привести до зниження ефективності роботи підприємства та завадити успішному протіканню бізнес-процесів (тоді як витрати на проведення аудиту мізерно малі в порівнянні з наслідками його непроведення).

Робочі документи аудитора щодо перевірки касових операцій та

операцій на рахунках в банку представлено у додатках.

Таблиця 3.10

Можливі наслідки порушень при обліку операцій з грошовими коштами

Типові порушення
Пряме розкрадання грошових коштів
Неоприбуткування і привласнення грошових сумм, які надійшли
Зайве списання грошей по касі
Некоректне відображення операцій в регістрах синтетичного обліку
Несвоєчасне оприбуткування готівкових коштів і грошових документів
Невідповідність даних бухгалтерської звітності даним синтетичного обліку
Недотримання ліміту каси
Здійснення виплат заробітної плати через довірену особу без довіреності
Відсутність договору про повну матеріальну відповідальність з касиром
Підробка підписів в первинних документах; наявність виправлень в прибуткових і видаткових касових ордерах
Відсутність виписок банку, підчищення і обліку виправлення в виписках, відсутність штампів банку про прийняття документів для обробки
Виправдувальні документи до виписок банку представлені в повному обсязі
Невідповідність даних в платіжних дорученнях даними виписки банку
Перерахування авансів за безтоварними рахунками і за іншими сумнівними операціями без попереднього оформлення договору
Порушення порядку акредитивної форми розрахунків
Ризики
Погіршення фінансового результату; фінансова, матеріальна, дисциплінарна, адміністративна, кримінальна відповідальність підприємств і посадових осіб
Недостовірність бухгалтерської (фінансової) звітності; матеріальна, дисциплінарна, адміністративна, кримінальна відповідальність підприємств і посадових осіб при встановленні факту явного викривлення бухгалтерської звітності, представленої в податкові органи
Накладення адміністративного стягнення на посадових осіб, організації
Збитки підприємства внаслідок судових стягнень працівників, чиї заробітні плати були отримані і не передані їм третіми особами
Збитки підприємства внаслідок зловживання касиром довіреної їй сумою грошових коштів або помилок, які спричинили нестачі в касі
Дисциплінарна, адміністративна, кримінальна відповідальність посадової особи, організації; зниження ступеня прозорості
Підвищення ризику фінансових втрат
Ризик правових наслідків, фінансових втрат

11. Завершальна оцінка відхилень і аналіз результатів перевірки. Робочі документи аудитора - це записи, які фіксують проведені процедури, тести перевірки та відповідні висновки. Зокрема, їх форма може бути пристосованою, наприклад стандартні форми, таблиці на папері, електронні

носії інформації, відеоплівка. До функцій робочої документації належить: а) сприяння плануванню й проведенню аудиту; б) доказова база для незалежного аудиторського висновку; в) свідчення про відповідність проведених процедур аудиту відповідно до нормативів; г) полегшення процесу нагляду та контролю за якістю проведення аудиту; д) сприяння розробці методологічного підходу до процесу аудиту.

12. Підготовка висновку, який включає 2 напрямки: а) надання аудиторського висновку; б) негативний аудиторський висновок; в) відмова від надання аудиторського висновку. Відповідно до чинного аудиторського законодавства по закінченні аудиторської перевірки, аудитор складає підсумковий документ - аудиторський звіт. Він надає впевненість користувачам, шляхом висловлення незалежної думки, у частині відповідності в усіх суттєвих аспектах фінансової звітності вимогам НП(С)БО та МСБО.

Отже, аудит фінансової звітності у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»» проводився ТОВ «Аудиторська фірма «Лисенко»». За результатами проведених аудиторських процедур згідно МСА 250, аудитором не були виявлені випадки недотримання вимог законодавчих та нормативних актів, які можуть мати суттєвий вплив на фінансову звітність, і не були виявлені факти порушення законодавства під час провадження фінансово-господарської діяльності, а також встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку та подання звітності. Інформація у Звіті про корпоративне управління ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»» а саме: опис основних характеристик систем внутрішнього контролю і управління ризиками; перелік осіб, які прямо або опосередковано є власниками значного пакета акцій; інформація про будь-які обмеження прав участі та голосування акціонерів на загальних зборах; порядок призначення та звільнення посадових осіб та їх повноваження, відображена в усіх суттєвих аспектах у відповідності до вимог п. 5-9 ч. 3 ст. 40-1 ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 року № 3480-IV.

3.3 Завдання і організація аналізу грошових коштів на підприємстві

Обмеженість на підприємствах грошових коштів, нестійкий фінансовий стан, ризик втрати платоспроможності, що в умовах військового стану набуває особливої актуальності, підвищення рівня ефективності управління грошовими потоками зумовлює необхідність проведення аналізу грошових потоків.

Грошовий потік (cash flow) можна розглядати з кількох точок зору. На статичному рівні це кількісне вираження грошей, що є у розпорядженні суб'єкта (підприємства чи особи) на даний момент часу – «вільний резерв». Для інвестора cash flow – очікуваний у майбутньому дохід від інвестицій (з урахуванням дисконту). Для керівництва cash flow - план майбутнього руху фінансових ресурсів підприємства у часі чи зведення даних про їхньому русі в попередніх періодах. У кожному випадку, cash flow означає фактичний рух фінансових коштів та характеризує рівень самофінансування, фінансову стійкість, потенціал, дохідність.

Фінансове «благополуччя» підприємства великою мірою залежить від припливу коштів, які забезпечують покриття його зобов'язань. Відсутність мінімально-необхідного запасу коштів може свідчити фінансові труднощі. Надлишок коштів може бути знаком того, що підприємство зазнає збитків.

Причому причина цих збитків може бути пов'язана як з інфляцією та знеціненням грошей, так і з упущеною можливістю їх вигідного розміщення та отримання додаткового доходу. У будь-якому разі саме аналіз грошових потоків є одним із ключових моментів в аналізі фінансового стану підприємства, оскільки дозволить встановити реальний фінансовий стан для підприємства.

Аналіз грошових потоків - це процес дослідження системи показників, їх формування на підприємстві, виявлення основних тенденцій та закономірностей з метою з'ясування резервів подальшого підвищення ефективності управління ними.

Метою аналізу грошових потоків - це, перш за все, аналіз фінансової стійкості та прибутковості підприємства, по-друге, виявлення рівня достатності формування грошових коштів, ефективності їх використання, а також збалансованості та синхронності позитивного і від'ємного грошових потоків підприємства.

Завдання аналізу грошових потоків включають:

1. Визначення тенденцій грошових потоків підприємства.
2. Оцінка ступеню раціонального використання грошових коштів.
3. Визначення та оцінка факторів, які впливають на збалансованість та синхронність грошових потоків за обсягом і часом для забезпечення платоспроможності підприємства.
4. Виявлення, прогнозування та запобігання можливості виникнення ситуації банкрутства.
5. Визначення резервів підвищення ефективності та інтенсивності використання грошових потоків в розрізі видів діяльності.

Аналіз грошових потоків зручно проводити з допомогою Звіту про рух коштів, який формується за сферами діяльності підприємства - операційною, інвестиційною та фінансовою. Саме ф. 3 Звіт про рух грошових коштів є основним джерелом інформації для аналізу грошових потоків. Інформація, відображена у ф. 3 відображає вплив операційної, інвестиційної та фінансової діяльності на стан її грошових коштів за певний період та дозволяє пояснити зміни грошових коштів за цей період.

На нашу думку, основними користувачами Звіту про рух грошових коштів є керівництво, інвестори і кредитори. Для керівництва важлива інформація для розрахунку ліквідності організації, щодо дивідендів, з метою оцінки впливів загальний стан організації рішень про фінансування будь-яких програм. Іншими словами, керівництву суб'єктів господарювання Звіт про рух грошових коштів необхідний для того, щоб визначити, чи буде у неї достатньо коштів для погашення короткострокової кредиторської заборгованості, для вирішення питання про збільшення заохочень

працівникам. Крім того, інформація Звіту стане в нагоді керівництву для планування внутрішньої інвестиційної та фінансової політики.

Інвестори та кредитори використовують дані Звіту про рух грошових коштів для дослідження питання – «Чи здатне керівництво організації управляти нею так, щоб генерувати на рахунках достатню кількість коштів для погашення боргу, для виплати дивідендів?».

Складовими Звіту про рух грошових коштів є надходження та вибуття коштів у розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Для розвитку теоретичних основ аналізу грошових потоків, удосконалення його організації і методики необхідно чітко визначитись з основними етапами проведення аналізу грошових потоків – рисунок 3.2.

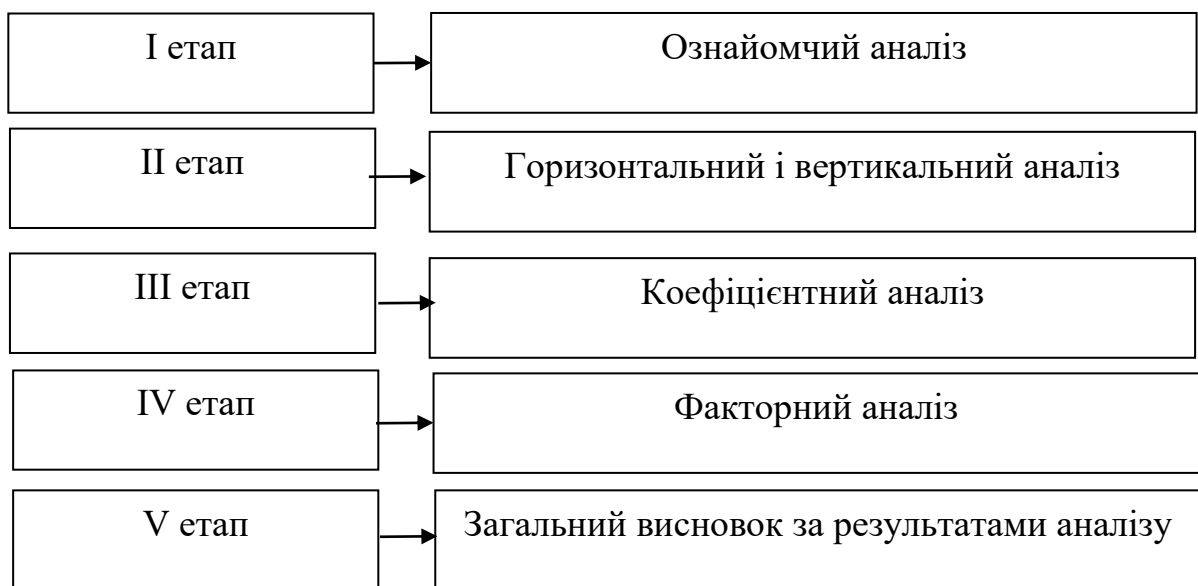

Рисунок 3.2 – Комплексний аналіз грошових потоків підприємства

Поетапний аналіз грошових потоків надасть інформацію для оцінки діяльності підприємства в минулому, теперішньому часі, а також буде слугувати підґрунтям для прогнозування і планування грошових потоків на майбутнє.

3.4 Аналіз грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Управління грошовими потоками, тобто оцінка притоку та відтоку грошових коштів, дозволяє ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» визначити обсяг грошових (ліквідних) коштів, які залишаються в розпорядженні ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» на конкретний момент.

Динаміка грошових коштів досліджуваного підприємства представлено на рисунку 3.3.

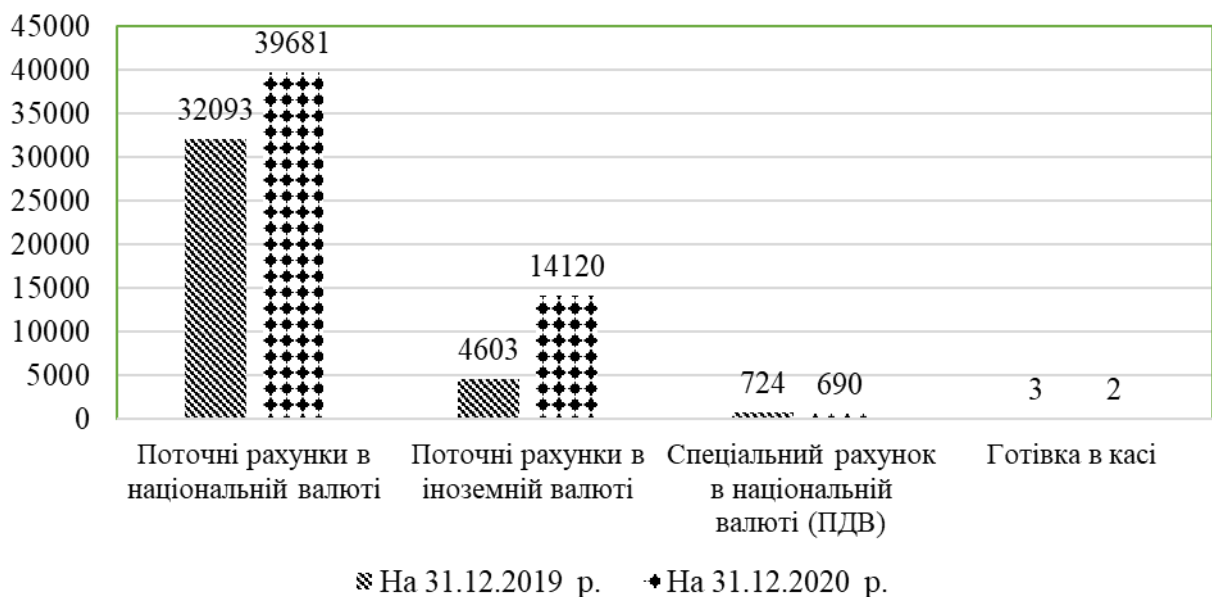

Рисунок 3.3 - Динаміка грошових коштів в національній валюті ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019-2020 рр., тис. грн.

Наявність достатньої кількості грошових коштів дозволить ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» здійснювати господарський оборот, погашати своєчасно поточні зобов'язання та запозичення, вкладати кошти в розвиток бізнесу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (оновлення виробничої бази, модернізація, освоєння нових технологій та інше), що забезпечить економічне зростання підприємства.

Методику аналізу грошових потоків апробуємо на результатах діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво».

На першому етапі аналізу грошових потоків слід проаналізувати

ліквідність балансу підприємств. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо $A1 \geq П1$; $A2 \geq П2$; $A3 \geq П3$; $A4 \leq П4$.

Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» полягає в порівнянні наявності коштів, наведених в активі та згрупованих за ступенем зниження їх ліквідності, із зобов'язаннями, які об'єднані за термінами їх погашення (в порядку зростання термінів сплати), що дає можливість проаналізувати ліквідність балансу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019–2020 рр.

Таблиця 3.11

Динаміка та структура активів для визначення ліквідності

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 - 2020 рр. (станом на кінець року)

Види активів за рівнем ліквідності	2019 р.		2020 р.	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми
1. Високоліквідні активи	37423	19,5	54493	17,4
2. Середньоліквідні активи	37311	19,5	40675	13,0
3. Низьколіквідні активи	44504	23,3	36281	11,5
4. Важколіквідні, або активи, що важко реалізуються	72005	37,7	182602	58,1
Разом	191243	100,0	314051	100,0

Аналіз активів за рівнем ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» показав, що їх вартість збільшилась у 2020 р. порівняно з 2019 р. на 122 млн. 808 тис. грн., або на 64,2%.

У розрізі активів відмічено підвищення вартості високоліквідних активів на 17 млн. 70 тис. грн. або на 45,6% та середньо-ліквідних активів – 3 млн. 364 тис. грн., або на 9%. Зниження відмічено по вартості низьколіквідних активів на 8 млн. 223 тис. грн., або на 18,5%. Зростання також відмічено по вартості важко-ліквідних на 110 млн. 597 тис. грн., або у 2,5 рази.

У структурі активів підприємства за 2019-2020 рр. переважала частка важколіквідних активів – 37,7% та 58,1%.

Таблиця 3.12

Динаміка та структура пасивів за терміновістю

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 - 2020 рр. (станом на кінець року)

Види пасивів за терміном оплати	2019 р.		2020 р.	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми
1. Найбільш строкові зобов'язання	26435	14,4	20601	6,7
2. Короткострокові зобов'язання	18393	10,1	7565	2,5
3. Довгострокові зобов'язання	914	0,5	20987	6,8
3. Постійні пасиви	137114	75,0	257301	84,0
Разом	182856	100,0	306454	100,0

Аналіз пасивів за терміном оплати ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» показав, їх сума у 2020 р. порівняно з 2019 р. збільшилась на 123 млн. 598 тис. грн., або на 67,6%, за рахунок вартості найбільш строкових зобов'язань, які знизилась на 5 млн. 834 тис. грн., або на 22,1%. Зменшення відмічено по вартості короткострокових зобов'язань на 10 млн. 828 тис. грн. Збільшення відмічено по вартості довгострокових зобов'язань на 20 млн. 73 тис. грн., або у 23 рази та постійних пасивів, що збільшилися 120 млн. 187 тис. грн., або на 87,7%.

У структурі пасивів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» протягом 2019-2020 рр. переважає частка постійних пасивів – 75% та 84%.

Оцінка ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» Полтавського району представлено у таблиці 3.13.

Таблиця 3.13

Оцінка ліквідності балансу

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 - 2020 рр. тис. грн

Умовні позначення	Надлишок (+) або нестача (-) платіжних засобів	Роки	
		2019	2020
A1-П1	Високоліквідних активів	+10988	+33892
A2-П2	Середньоліквідних активів	+18918	+33110
A3-П3	Низьколіквідних активів	+43590	+15294
	Разом	+65109	+74699

Баланс підприємства, на думку багатьох вчених, вважається абсолютно ліквідним, якщо: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$, тобто актив відповідної ліквідності повинен покривати пасив відповідної терміновості.

Отже, проведений аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019–2020 рр. вказує, що протягом досліджуваного періоду відбувались постійні зміни в структурі ліквідності балансу підприємства, але це не ускладнювало розрахунки з погашення зобов'язань з різним ступенем терміновості їх погашення. Потрібно відмітити, що ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» протягом 2019–2020 рр. є абсолютно ліквідним, тобто спроможним вчасно погасити термінові зобов'язання.

На другому етапі аналізу грошових потоків поряд з абсолютними показниками, за допомогою яких проводиться аналіз ліквідності балансу, слід розрахувати і проаналізувати такі відносні показники, як коефіцієнти абсолютної, швидкої, поточної ліквідності. Показники оцінки ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 – 2020 рр. проаналізовано у таблиці 3.14.

Таблиця 3.14

Показники оцінки ліквідності та платоспроможності

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 – 2020 рр.

Показники	Нормативне значення	2019	2020	Відхилення (+;-) 2020 р. до 2019 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$>0,2$	0,703	1,524	+0,820
Проміжний коефіцієнт покриття	$>0,7$	1,404	2,661	+1,257
Загальний коефіцієнт покриття	$\geq 1,5$	2,242	3,677	+1,436

Проаналізовані коефіцієнти ліквідності та платоспроможності досліджуваного підприємства показали, що вони є вище нормативного, а отже ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є ліквідним та платоспроможним, і, використавши наявні грошові кошти, дебіторську заборгованість та оборотні активи може погасити поточні зобов'язання. Їх динаміка по ПрАТ «Фірма

«Полтавпиво» протягом 2019–2020 рр. представлена на рисунку 3.4.

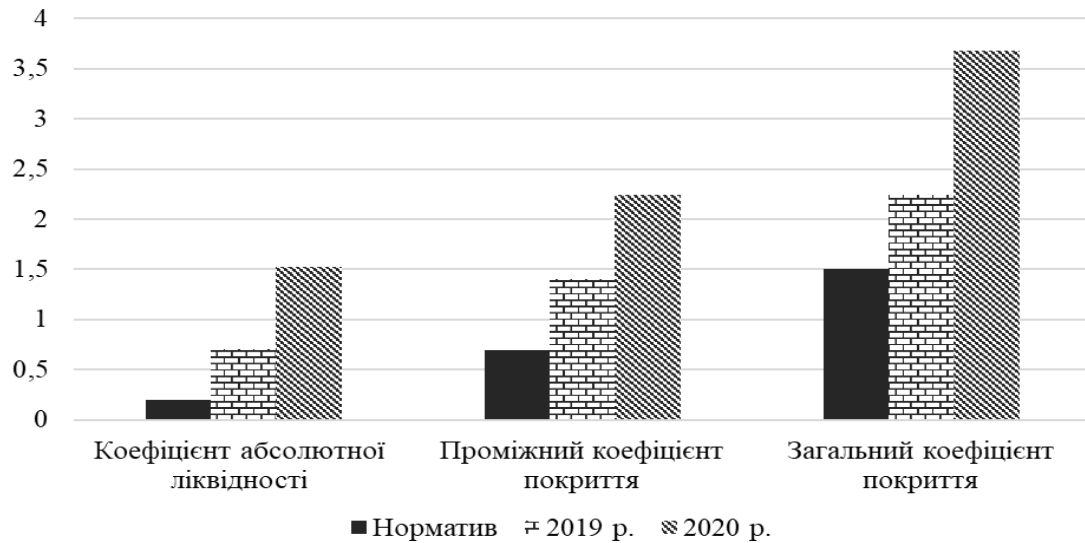

Рисунок 3.4 – Динаміка показників ліквідності та платоспроможності
ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» протягом 2019–2020 рр., пунктів

Ілюстративне відображення динаміки показників ліквідності та платоспроможності дає змогу зробити висновок, що їх значення є вище нормативного та має тенденцію до зростання. Отже, протягом 2019 – 2020 рр. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є ліквідним та платоспроможним.

Значно впливає на грошові потоки, а отже, і на фінансовий стан ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості. Зростання сум дебіторської заборгованості сприяє відтоку грошових коштів з підприємства і уповільненню їх обороту. Тому кожне підприємство, в т.ч. і ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», зацікавлене у скороченні терміну погашення платежів.

За допомогою способу ланцюгових підстановок визначимо вплив факторів на зміну коефіцієнта загальної ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (таблиця 3.15).

Модель факторного аналізу коефіцієнта загальної ліквідності:

$$КЗЛ = \frac{ОА}{ПЗ} \quad (3.1)$$

За даними таблиці 3.15 проводиться розрахунок умовного значення

коефіцієнта загальної ліквідності:

$$КЗЛ_{ум} = \frac{ОА_1}{ПЗ_0} \quad (3.2)$$

$$КЗЛ_{ум} = 131510 / 53215 = 2,471$$

Таблиця 3.15

Вихідна інформація для факторного аналізу коефіцієнта загальної ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 - 2020 рр.

Показники	Умовні позначення	Роки		Відхилення (+;-) 2020 р. до 2019 р.	
		2019	2020	абсолютне	відносне
1. Оборотні активи, тис. грн	ОА	119283	131510	+12227	+10,3
2. Поточні зобов'язання, тис. грн	ПЗ	53215	35763	-17452	-32,8
3. Коефіцієнт загальної ліквідності	КЗЛ	2,242	3,677	+1,435	x

Загальна зміна (+;-) коефіцієнта загальної ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»:

$$\Delta КЗЛ = КЗЛ_1 - КЗЛ_0. \quad (3.3)$$

$$\Delta КЗЛ = 3,677 - 2,242 = +1,435$$

у тому числі за рахунок факторів:

1. Оборотних активів:

$$\Delta КЗЛ_{оа} = КЗЛ_{ум} - КЗЛ_0. \quad (3.4)$$

$$\Delta КЗЛ_{оа} = 2,471 - 2,242 = +0,229$$

2. Поточних зобов'язань:

$$\Delta КЗЛ_{пз} = КЗЛ_1 - КЗЛ_{ум} \quad (3.5)$$

$$\Delta КЗЛ_{пз} = 3,677 - 2,471 = +1,206$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta КЗЛ = \Delta КЗЛ_{оа} + \Delta КЗЛ_{пз} \quad (3.6)$$

$$\Delta КЗЛ = 0,229 + 1,206 = 1,435$$

Отже, коефіцієнт загальної ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у 2020 р. порівняно з 2019 р. збільшився на 1,435 пункти. В тому числі:

- за рахунок збільшення вартості оборотних активів на 12 млн. 227 тис. грн, або на 10,3%, коефіцієнт загальної ліквідності збільшився на 0,229 пункти;

- за рахунок зменшення суми поточних зобов'язань та забезпечень на 17 млн. 452 тис. грн, або на 32,8%, коефіцієнт загальної ліквідності збільшився на 1,206 пункти.

- перевірка підтвердила правильність розрахунків.

Визначимо ознаки поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за допомогою даних таблиці 3.16.

Таблиця 3.16

Визначення ознак поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 - 2020 рр.

Показники	2019 р.	2020 р.	Відхилення 2020 р. (+;-) до 2019 р.
1. Довгострокові фінансові інвестиції, тис. грн	2	2	x
2. Поточні фінансові інвестиції, тис. грн	-	-	x
3. Грошові кошти та їх еквіваленти	37423	54493	+17070
4. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	914	20987	+20073
5. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн	53215	35763	-17452
6. Показник поточної неплатоспроможності	-16706	-2257	+14449
7. Коефіцієнт загальної ліквідності	2,241	3,677	+1,435
8. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,546	0,568	+0,022
9. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	29718	31819	+2101

Отже, аналіз вихідних даних, які використовуються для розрахунку ознак поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» показав:

- сума грошових коштів та їх еквівалентів у 2020 р. порівняно з 2019 р. збільшилася на 17 млн 70 тис. гр;

- сума поточних зобов'язань та забезпечень знизилась за досліджуваний період на 17 млн 452 тис. грн., а довгострокових збільшилась на 20 млн. 73 тис. грн;

- зіставлення високоліквідних активів та поточних зобов'язань і забезпечень підприємства показало, що сума надлишок платіжних засобів склала у 2019 р. – 16 млн. 706 тис. грн., у 2020 р. відповідно – 2 млн. 257 тис. грн. Можна зробити висновок, що протягом досліджуваних років ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є абсолютно ліквідним та платоспроможним.

Оперативний (щоквартальний) аналіз платоспроможності за допомогою коефіцієнта Бівера (K_B). Коефіцієнт Бівера визначається як відношення різниці між чистим прибутком та нарахованою амортизацією до суми зобов'язань:

$$K_B = \frac{ЧП - А}{ДЗ + ПЗ}, \quad (3.7)$$

де K_B - коефіцієнт Бівера;

ЧП - чистий прибуток;

А - амортизація;

ДЗ- довгострокові зобов'язання;

ПЗ- поточні зобов'язання.

Ознакою формування незадовільної структури балансу є такий фінансовий стан підприємства, коли на протязі тривалого проміжку часу (1,5-2 роки) коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2. Розрахуємо коефіцієнт Бівера ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 та 2020 рр. (таблиця 3.17).

Таблиця 3.17

Оперативний аналіз фінансового стану ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за допомогою коефіцієнта Бівера

Показники	2019 р.	2020 р.
1. Чистий прибуток, тис. грн	29718	31819
2. Амортизація, тис. грн	12641	14281
3. Довгострокові зобов'язання, тис. грн	914	20987
4. Поточні зобов'язання, тис. грн	53215	35763
5. Коефіцієнт Бівера	0,31	0,31

Отже, розрахований показник протягом досліджуваних років є вище нормативного, що пов'язано із перевагою суми прибутку зниженого на амортизаційні відрахування над сумою поточних та довгострокових зобов'язань.

У процесі аналізу грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» проаналізуємо динаміку дебіторської заборгованості, стан і період її оборотності, а також співвідношення з кредиторською заборгованістю, щоб постійно контролювати допустимий рівень дебіторської заборгованості і значний відтік грошових активів з фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (таблиця 3.18).

Таблиця 3.18

Динаміка коефіцієнтів оборотності дебіторської заборгованості та її співвідношення з кредиторською заборгованістю ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019–2020 рр.

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення 2020 р. до 2019 р.
1. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз) (кількість оборотів)	9,777	8,058	-1,719
2. Середній період обороту дебіторської заборгованості в днях (Подз)	36	44	+8
3. Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	0,809	0,874	1,080

Аналізуючи дані таблиці 3.18, виявлено уповільнення протягом 2019–2020 рр. оборотності дебіторської заборгованості ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», що є негативним чинником. Середній період обороту дебіторської заборгованості ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» збільшився з 36 до 44 днів, тобто збільшився період погашення дебіторської заборгованості, що є негативним явищем.

Протягом 2019-2020 рр. спостерігається негативна динаміка коефіцієнта співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості. Рекомендоване значення цього коефіцієнта >2 , на ПрАТ «Фірма

«Полтавпиво» протягом досліджуваних років спостерігається його низьке значення.

Прискорення оборотності дебіторської заборгованості ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» потрібно здійснювати шляхом зниження терміну, що надається покупцям для погашення дебіторської заборгованості, а також підвищення контролю за розрахунково-платіжною дисципліною при реалізації продукції.

Наступним етапом є аналіз грошових потоків в розрізі видів діяльності. Протягом досліджуваних років рух грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» складався з руху грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності (рисунок 3.5).

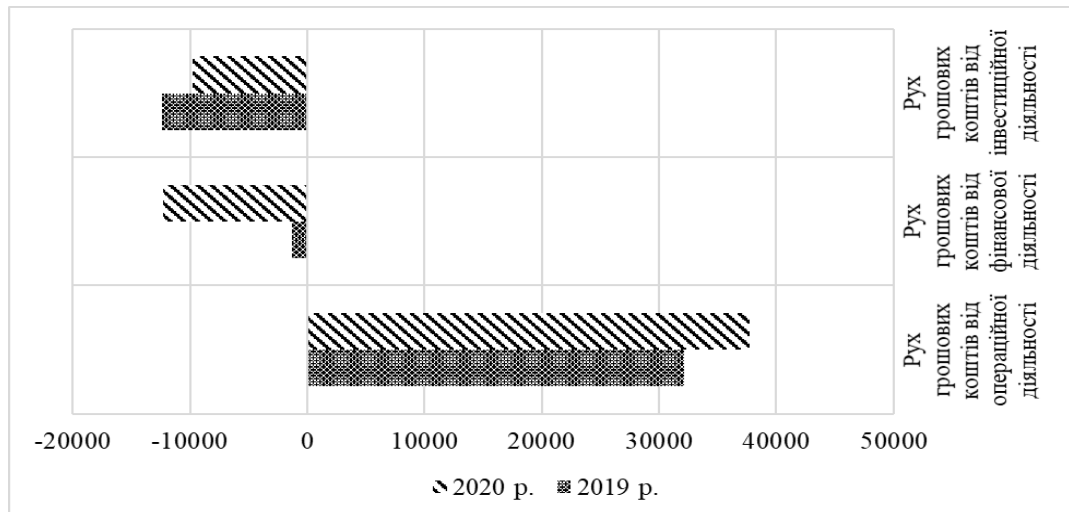

Рисунок 3.5 - Динаміка чистого руху грошових коштів в розрізі видів діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2019 – 2020 р., тис. грн.

Рух грошових коштів у результаті операційної діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» визначається за сумою надходжень від основної діяльності та сумою витрачання на операційну діяльність грошових коштів за даними записів їх руху на рахунках бухгалтерського обліку.

Використовуючи алгоритм визначення відповідно до НП(С)БО 1, проаналізуємо рух грошових коштів у результаті операційної діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (таблиця 3.19). Для розрахунків використаємо інформацію форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим

методом)» за базовий і звітний роки.

Таблиця 3.19

Аналіз руху грошових коштів у результаті операційної діяльності

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за прямим методом, тис. грн

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+,-)
Надходження від:			
реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	473172	460929	-12243
повернення податків і зборів	264	60	-204
у тому числі податку на додану вартість	264	0	-264
цільового фінансування	814	846	+32
від повернення авансів	402	195	-207
відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	4981	4049	-932
від операційної оренди	165	169	+4
Інші надходження	7371	15367	+7996
Разом надходжень	487169	481615	-5554
Витрачання на оплату:			0
товарів (робіт, послуг)	273135	250505	-22630
праці	33443	37788	4345
відрахувань на соціальні заходи	9022	10 134	1112
зобов'язань з податків і зборів	128 787	127 643	-1144
у тому числі:			0
з податку на прибуток	6 444	9 408	2964
з податку на додану вартість	33 730	33 704	-26
з інших податків і зборів	88 613	84 531	-4082
на оплату повернення авансів	60	0	-60
Інші витрачання	9 819	17 838	8019
Разом витрачань	454266	443 908	-10358
Чистий рух коштів від операційної діяльності	32 903	37 707	4804

За даними таблиці 3.19 надходження коштів у результаті операційної діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» включає такі напрями: від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшення на 10094 тис. грн); повернення податків і зборів (зменшення на 204 тис. грн); цільового фінансування (збільшення на 32 тис. грн); повернення авансів (зменшення на 207 тис. грн); відсотків за залишками коштів на поточних рахунках (зменшення на 932 тис. грн); від операційної оренди (збільшення на 4 тис. грн); інші надходження (зарахування коштів від

продажу валюти, зарахування на валютний рахунок придбаних валютних коштів, повернення коштів від повернення пізвітних сум - збільшення на 7 млн 996 тис. грн.

Загальна сума надходження грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»» знизилася з 487 млн 169 тис. грн у 2019 році до 481 млн 615 тис. грн у 2020 році, тобто на 5 млн 554 тис. грн, що становить 1,1 %. У структурі надходження коштів найбільша частка припадає на надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»» – 95,7 % у 2020 році.

Що стосується напрямів витрачання коштів у результаті операційної діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»», то маємо таку динаміку: знизилася витрачання на оплату товарів (робіт, послуг) (на 22 млн 630 тис. грн), зобов'язань з податку на додану вартість (на 26 тис. грн); зобов'язань з інших податків і зборів (на 4 млн 82 тис. грн), оплата повернення авансів – на 60 тис. грн. Зросли витрачання на оплату праці (на 4 млн 345 тис. грн), відрахувань на соціальні заходи (на 1 млн 112 тис. грн), оплату зобов'язань з податку на прибуток (на 2 млн 964 тис. грн).

Інші витрачання, пов'язані з операційною діяльністю ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»» включають наступні виплати: продаж валюти з валютного рахунку, виплати під звіт, витрачання на оплату за оренду а/м у фізичних осіб, оплата ліцензії, підписки, перерахування: утримань по виконавчим листам, профспілці, штрафні санкції, комісія банку. Сума інших витрачань, пов'язаних з операційною діяльністю зросла на 8 млн 19 тис. грн.

Загальна сума витрачання грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»» зменшилася з 454 млн 266 тис. грн у 2019 році до 443 млн 908 тис. грн у 2020 році, тобто на 10 млн 358 тис. грн, що становить 2,3 %. У структурі витрачання коштів найбільша частка припадає на оплату товарів (робіт, послуг) – 56,4 % у звітному році. Випереджаюче зниження надходження коштів (на 1,1 %) порівняно з зниженням їх вибуттям (на 2,3 %) забезпечило збільшення чистого руху коштів від операційної діяльності

на 4 млн 804 тис. грн, або 14,6 %. Отже, рух грошових коштів у результаті операційної діяльності можна вважати ефективним із позитивною динамікою.

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності (розділ II форми № 3 (З-н)) визначається на основі аналізу змін у статтях розділу балансу «Необоротні активи» та статті «Поточні фінансові інвестиції».

Використовуючи алгоритм визначення відповідно до НП(С)БО 1, проаналізуємо рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (таблиця 3.20). Для розрахунків використаємо інформацію форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за базовий і звітний роки.

Таблиця 3.20

Аналіз руху грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», тис. грн

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+,-)
Витрачання на придбання:	12368	9774	-2594
необоротних активів	12368	9774	-2594
Разом витрачань	12368	9774	-2594
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	12368	9774	-2594

Рух коштів від інвестиційної діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (таблиця 3.20) включає придбання необоротних активів (видаток зменшився відповідно на 2 млн 594 тис. грн). Тобто, витрачання коштів від інвестиційної діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» зменшилося з 12 млн 368 тис. грн у 2019 році до 9 млн 774 тис. грн у 2020 році, що 21 %.

Фінансова діяльність (НП(С)БО 1) – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства.

Використовуючи алгоритм визначення відповідно до НП(С)БО 1, проаналізуємо рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності підприємства (таблиця 3.21).

Таблиця 3.21

Аналіз руху грошових коштів у результаті фінансової діяльності

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», тис. грн

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+,-)
Витрачання на:			
погашення позик	0	10669	+10669
сплату відсотків	1821	1585	-236
Разом витрачань	1821	12254	-236
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	1821	12254	+10433

Рух коштів від фінансової діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (таблиця 3.21) включає витрачання на погашення позик та сплату відсотків. Сума погашених позик зросла на 10 млн 669 тис. грн, оплата відсотків зменшилася на 236 тис. грн. У результаті чисте витрачання коштів від фінансової діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» в 2019 році становило 1 млн 821 тис. грн, у 2020 році – 12 млн 254 тис. грн, тобто сума чистого руху коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» зросла на 10 млн 433 тис. грн.

Використовуючи алгоритм визначення відповідно до НП(С)БО 1, проведемо комплексний аналіз руху грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (таблиця 3.22).

Таблиця 3.22

Аналіз руху грошових коштів на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», тис. грн

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+,-)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	32903	37707	+4804
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-12368	-9774	+2594
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-1821	-12254	-10433
Чистий рух коштів за звітний період	18 714	15 679	-3035
Залишок коштів на початок року	19 035	37 423	+18388
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	-326	1 391	+1717
Залишок коштів на кінець року	37 423	54 493	+17070

З урахуванням показників чистого руху коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» чисте надходження грошових коштів у 2019 році становило 19 млн 35 тис. грн, а в 2020 році зросло до 37 млн 423 тис. грн. Залишок коштів на кінець року ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» збільшився з 37 млн 423 до 54 млн 493 тис. грн, або на 17 млн 70 тис. грн, що відповідає інформації балансів.

Для узагальнення оцінки руху грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» використаємо коефіцієнт ефективності грошових потоків підприємства (далі - КЕГП) - відношення додатного грошового потоку до від'ємного грошового потоку. Проведемо розрахунок і проаналізуємо динаміку абсолютних і відносних показників грошових потоків (таблиця 3.23).

Таблиця 3.23

Абсолютні та відносні показники грошових потоків

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+,-)
1	2	3	4
1. Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн	29718	31 819	+2101
2. Амортизація, тис. грн	12641	14 281	+1640
3. Грошовий потік (Cash-Flow), тис. грн (п.1+п.2)	42359	46100	+3741
4. Довгострокові кредити банків, тис. грн:			0
а) на початок року	0	0	0
б) на кінець року	0	0	0
5. Короткострокові кредити банків, тис. грн:			0
а) на початок року	0	0	0
б) на кінець року	0	0	0
6. Гроші та їх еквіваленти, тис. грн:			
а) на початок року	19035	37243	+18208
б) на кінець року	37423	54493	+17070
7. Ліквідний грошовий потік, тис. грн ((п.4б+п.5б-п.6б) - (п.4а+п.5а-п.6а))	18388	17250	-1138
8. Чистий грошовий потік, тис. грн	18714	15679	-3035
9. Погашення позик, тис. грн	0	10669	+10669

Продовження таблиці 3.23

1	2	3	4
10. Приріст запасів, тис. грн	-6385	-8223	-1838
11. Сплата дивідендів, тис. грн	0	0	0
12. Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку (п.8÷(п.9+п.10+п.11))	-2,931	6,410	+9,341
13. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн	35763	53215	+17452
14. Поточні фінансові інвестиції, тис. грн	0	0	0
15. Заборгованість (нетто), тис. грн (п.13–п.6б–п.14)	-1660	-1278	+382
16. Коефіцієнт достатності Cash-Flow (п.3÷п.15)	-	-	-
17. Поточна кредиторська заборгованість, тис. грн	44427	25516	-18911
18. Коефіцієнт співвідношення CashFlow і поточної кредиторської заборгованості (п.3÷п.17)	0,953	1,807	+0,854
19. Додатний грошовий потік, тис. грн	32903	37707	+4804
20. Від'ємний грошовий потік, тис. грн	14189	22028	+7839
21. Коефіцієнт ефективності грошових потоків (п.19÷п.20)	2,319	1,712	-0,607

За даними таблиці 3.23 у 2020 році порівняно з 2019 роком показник грошового потоку (Cash-Flow) ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» збільшився на 3 млн 741 тис. грн (на 8,8 %), у тому числі за рахунок чистого прибутку – на 2 млн 101 тис. грн, амортизації – на 1 млн 640 тис. грн. Упродовж базового і звітнього років довгострокові та короткострокові кредити банків у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» не обліковувалися, а гроші та їх еквіваленти у 2020 році збільшилися на 17 млн 70 тис. грн (на 45,6 %). У 2020 році порівняно з базовим чистий грошовий потік ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» зменшився на 3 млн 35 тис. грн (на 16,2 %), при цьому коефіцієнт достатності чистого грошового потоку зріс відповідно з – 2,931 до 6,410. Це свідчить про те, що у звітному році чистим грошовим потоком покривалося суми погашення позик і приросту запасів.

Коефіцієнт достатності Cash-Flow ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», який

визначається відношенням грошового потоку до заборгованості (нетто), у досліджуваних роках не визначався у зв'язку з перевищенням грошових коштів і поточних фінансових інвестицій над поточними зобов'язаннями і забезпеченнями (тобто, від'ємним значенням заборгованості (нетто)).

Коефіцієнт співвідношення Cash-Flow і поточної кредиторської заборгованості ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» збільшився з 0,953 у 2019 році до 1,807 у 2020 році. Ця динаміка пояснюється тим, що за збільшення Cash-Flow на 8,8 % поточна кредиторська заборгованість ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» зменшилася на 45,6 %.

Коефіцієнт ефективності грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» має значення вище 1 (2,319 – у 2019 році, 1,712 – у 2020 році). Такий рівень вказує на раціональні пропорції руху коштів на підприємстві.

Наведені показники оцінювання ефективності використання грошових коштів доповнюються показниками рентабельності, під час розрахунку яких порівнюють отриманий фінансовий результат із грошовими потоками підприємства.

Показники рентабельності грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» розраховано для кожного виду діяльності (операційної, інвестиційної, фінансової) шляхом відношення відповідного фінансового результату до аналогічного позитивного грошового потоку.

Під час формулювання висновків необхідно враховувати, що підвищення показника рентабельності залишку грошових коштів в умовах їх зменшення не є однозначно позитивним результатом. Зростання рентабельності грошових коштів таким шляхом може негативно позначитися на абсолютній ліквідності підприємства. У зв'язку з цим під час оцінювання ефективності грошових потоків на підставі показника рентабельності залишку грошових коштів необхідно враховувати зміни в структурі активів підприємства. Ефективним можна визнати використання грошових коштів, якщо частка високоліквідних активів підприємства відповідає поточним потребам у них.

Проведемо розрахунок і проаналізуємо динаміку показників рентабельності грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (таблиця 3.24).

Таблиця 3.24

Показники рентабельності грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення	
			абсолютне (+,-)	відносне, %
1. Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн	29718	31819	+2101	+7,07
2. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	323013	311784	-11229	-3,48
3. Гроші та їх еквіваленти, тис. грн:				
а) на початок року	19035	37243	+18208	+95,66
б) на кінець року	37423	54493	+17070	+45,61
4. Середній залишок грошей та їх еквівалентів, тис. грн ((п.3а+п.3б)÷2)	28229	45868	+17639	+62,49
5. Додатний грошовий потік, тис. грн	32903	37707	+4804	+14,60
6. Від'ємний грошовий потік, тис. грн	14189	22028	+7839	+55,25
7. Чистий грошовий потік, тис. грн	18714	15679	-3035	-16,22
8. Рентабельність залишку грошових коштів, % (п.1÷п.4×100)	105,27	69,37	-35,90	х
9. Рентабельність отриманих грошових коштів, % (п.1÷п.5×100)	90,32	84,38	-5,94	х
10. Рентабельність витрачених грошових коштів, % (п.1÷п.6×100)	209,44	144,45	-65,00	х
11. Рентабельність чистого грошового потоку, % (п.1÷п.7×100)	158,80	202,94	+44,14	х
12. Рентабельність на основі грошового потоку, % (п.7÷п.2×100)	5,79	5,03	-0,76	х

Показники рентабельності грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (таблиця 3.24) мають різноспрямовану динаміку, а їх рівень залишається високим. Так, значення рентабельності залишку грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» показує, що у 2019 році в розрахунку на 1 грн середнього залишку грошей та їх еквівалентів було одержано 105,27 грн чистого прибутку, а в 2020 році це співвідношення зменшилося до 69,37 грн. Таке зниження пояснюється тим, що за збільшення чистого прибутку на 7,1 % середній залишок грошей та їх еквівалентів зріс на 62,5 %.

Завдяки випереджальному зростанню додатнього і від'ємного грошових потоків порівняно з сумою чистого прибутку, рівень рентабельності отриманих і витрачених грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», як відсоткове відношення чистого прибутку до, відповідно, додатного і від'ємного грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», зменшився з 90,32 до 81,38 % (на 5,94 н. п.) і з 209,44 до 144,45 % (на 65 н. п.).

Значення показника рентабельності на основі грошового потоку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» свідчить про те, що у 2019 році в розрахунку на 1 грн чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) чистий грошовий потік становив 5,79 грн., а в 2020 році – 5,03 коп. (за зниження чистого доходу від реалізації продукції на 3,5 % чистий грошовий потік зменшився на 16,2 %).

Проведене комплексне використання напрямів аналізу та системи показників оцінювання грошових потоків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», яке свідчить про рівень достатності формування коштів, ефективність їх використання. За результатами проведеного аналізу встановлено, що підприємство є абсолютно ліквідним, платоспроможним та має платіжні засоби для вчасного погашення термінових зобов'язань. Підвищення рівня кредиторської заборгованості по відношенню до дебіторської знижує платоспроможність підприємства. Для того, щоб прискорити оборотність коштів потрібно зменшити період обороту дебіторської заборгованості.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Результати проведеного дослідження дозволили зробити ряд висновків:

1. Головною метою діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є одержання прибутку на основі здійснення виробничої, комерційної, посередницької та іншої діяльності. Основним предметом діяльності є виробництво і реалізація пива, безалкогольних напоїв, солоду.

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» перебуває на загальній системі оподаткування та є платником податку на прибуток, податку на додану вартість, зареєстроване Полтавською обласною державною адміністрацією.

2. В результаті аналізу показників діяльності встановлено, що станом на 2020 рік підприємство є прибутковим та рентабельним. Фінансові показники свідчать про незалежність від зовнішніх кредиторів, ліквідність та платоспроможність.

3. Безготівкові розрахунки відіграють важливе значення у прискоренні обороту коштів та скороченні готівки ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». Безготівкові розрахунки концентрують грошові ресурси в банках, а тимчасово вільні кошти є одним із джерел кредитування. Можливість перевірки обігу коштів на рахунках ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» забезпечує повноту сплати податків та інших платежів, що позитивно впливає на бюджетну систему держави в цілому.

4. Проведене дослідження дає підстави зробити висновок про те, що безготівкова форма розрахунків - це основна форма здійснення платежів в сфері господарювання, яка здійснюється через банківські установи шляхом перерахування належних сум по банківських рахунках або шляхом заліку взаємних зобов'язань та грошових претензій.

5. Основними документами, які регламентують систему бухгалтерського обліку грошових коштів є: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; Положення про ведення касових операцій в національній валюті України, Закони України

«Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, інші законодавчі акти України та нормативно-правові акти Національного банку України.

6. У процесі господарської діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» здійснює розрахунки з іншими підприємствами, як у готівковій формі, так і без участі готівки, шляхом перерахування коштів з рахунку банку свого підприємства на відповідні рахунки іншого підприємства. Обслуговуючим банком ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» є АТ «МЕГАБАНК» м. Харків, де відкрито поточний рахунок в національній і іноземній валюті. Взаємовідносини між банком здійснюються на платній основі з укладанням договору про розрахунково-касове обслуговування.

7. Організація облікового процесу щодо операцій на банківських рахунках на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» здійснюється відповідно до Наказу «Про облікову політику підприємства», рух коштів на цих рахунках відображається згідно до НПСБО 1. Для безготівкових розрахунків ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» застосовує платіжні доручення, акредитиви та чеки.

8. Для синтетичного обліку операцій на поточних рахунках у банках використовується активний рахунок 31 «Рахунки в банках». Наявність і надходження коштів оформляються за дебетом, а списання - за кредитом цих субрахунків. Встановлено, що організація обліку безготівкових розрахунків у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» відповідає сучасним вимогам щодо надання повної, достовірної та вчасної інформації про їх наявність, рух та вартість, тобто дотримується принцип повного висвітлення. В умовах посилення ролі управлінського обліку на підприємствах такі форми задовольняють сучасні вимоги щодо повноти та якості облікової інформації.

9. Інформації про грошові кошти на рахунках в банках відображається у фінансовій звітності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»:

- Балансі (Звіті про фінансовий стан) (ф. № 1), Розділ II «Оборотні активи», рядок 1165, стаття «Гроші та їх еквіваленти»;

- Звіті про рух грошових коштів (за прямим методом) (ф. № 3), рядок 3415, стаття «Залишок коштів на кінець року»;

- Примітках до річної фінансової звітності» (ф. № 5), розділ VI Грошові кошти, рядок 650, стаття «Поточний рахунок в банку»; рядок 660, стаття «Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки).

10. Досліджено організацію і методику проведення аудиту грошових коштів та їх еквівалентів та встановлено, що метою аудиту операцій з грошовими коштами є отримання достатніх доказів впевненості в ефективності їх використання, достовірності відображення та розкриття інформації згідно з принципами подання фінансової звітності, підтвердження достатності вільних грошових коштів для подальшої діяльності підприємства.

Визначено основні етапи аудиторської перевірки, яка включає: перевірка документів, складання програми аудиту, здійснення аудиторської перевірки, узагальнення результатів аудиту (аудиторський звіт або рекомендований лист). Апробація методики аудиту проводилася на умовних прикладах і передбачала перевірку безготівкових розрахунків, оформлення документації, порядку коригування показників фінансової звітності та нарахування штрафних санкцій.

11. Узагальнено етапи аналізу грошових потоків, що дасть змогу зробити висновки для оцінки діяльності підприємства в минулому, теперішньому часі, а також може слугувати підґрунтям для прогнозування і планування грошових потоків на майбутнє.

12. Спостерігається тенденція підвищення ефективності руху грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за видами діяльності. У цілому якість управління рухом грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» характеризується як «добре» – за звітний період чистий рух коштів від операційної діяльності має позитивне значення, а від інвестиційної та фінансової діяльності – від’ємне. Фінансовий стан ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» можна визнати стійким, оскільки забезпечується

збалансованість між надходженням і витрачанням грошових коштів та значення коефіцієнта ефективності грошових потоків вище нормативного у 2019 році у 2,3 рази, у 2020 році на 41,6 %.

13. Оцінюючи рентабельність отриманих і витрачених грошових коштів, зазначимо, що зниження рентабельності витрачених грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» не слід розглядати як негативний результат поточної діяльності підприємства, оскільки така тенденція зумовлена збільшенням виплат, які забезпечать позитивну динаміку прибутку в майбутньому. Не є негативним також зниження рентабельності отриманих грошових коштів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», оскільки збільшилося надходження коштів від господарських операцій, фінансовий результат за якими буде виявлено в майбутніх періодах.

З метою удосконалення облікової роботи (безпосередньо обліку безготівкових розрахунків) та раціонального управління грошовими потоками у ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» доцільно запропонувати наступні заходи:

- інтенсифікувати і прискорити розрахунки. Чим швидше обертаються гроші і здійснюються платежі, тим більше можливостей для одержання більших доходів і прибутків.

- проводити внутрішній аудит грошових коштів в системі обробки бухгалтерської інформації, що може підвищити її достовірність та якість. Ряд виявлених викривлень у бухгалтерській документації, що стосується грошових коштів може бути виправлено прямо в ході аудиторської перевірки;

- для скорочення періоду обороту дебіторської заборгованості та запобігання виникненню безнадійних боргів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» важливо ретельно аналізувати: заборгованість за строками її виникнення, фінансовий стан дебіторів, виконання укладених ними угод з погляду дотримання платіжної дисципліни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 17 вересня 2008 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text> (дата звернення 08.05.2022).
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21 грудня 2017 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення 08.05.2022).
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121-III від 07 грудня 2000 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення 08.05.2022).
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-ВР від 16 липня 1999 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 08.05.2022).
5. Про валюту і валютні операції: Закон України № 2473-VIII від 21 червня 2018 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (дата звернення 08.05.2022).
6. Про Національний банк України: Закон України № 679-XIV від 20 травня 1999 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення 08.05.2022).
7. Про обіг векселів: Закон України № 2374-III від 05 квітня 2001 року / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14#Text> (дата звернення 08.05.2022).
8. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 02 грудня 2010 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 08.05.2022).
9. Звіт про рух грошових коштів: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7; IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01 січня 2012 р. / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text (дата звернення 08.05.2022).
10. Вплив змін валютних курсів: Міжнародний стандарт

бухгалтерського обліку 29; IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01 січня 2012 р. / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022#Text (дата звернення 08.05.2022).

11. Фінансова звітність в умовах гіперінфляції: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 29; IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01 січня 2012 р. / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_048#Text (дата звернення 08.05.2022).

12. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2014 року. Ч. 1 / пер. з англ.: Ольховікова О. Л., Селезньов О. В. Міжнародна федерація бухгалтерів, аудиторська палата України. Київ: «Фенікс», 2015. 985 с.

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 7 лютого 2013 р. / *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 08.05.2022).

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції»: Наказ Міністерства фінансів України № 147 від 28 лютого 2002 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0269-02#Text> (дата звернення 08.05.2022).

15. Положення про ведення касових операцій у національній валюті України № 148 від 29 груд. 2017 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>. (дата звернення 08.05.2022).

16. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ МФУ № 879 від 02 вересня 2014 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення 08.05.2022).

17. Положення про порядок здійснення безготівкових розрахунків в Україні в національній валюті в особливий період: Постанова Національного банку України № 577 від 23 грудня 2003 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0050-04#Text> (дата звернення 08.05.2022).

18. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Національного банку України № 22 від 21 січня 2004 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text> (дата звернення 08.05.2022).

19. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ МФУ № 291 від 30 листопада 1999 р. / *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 08.05.2022).

20. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ МФУ № 433 від 28 березня 2013 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення 08.05.2022).

21. Ананська М.О., Пильнева Н.О., Полозов М.О. Шляхи удосконалення організації обліку грошових коштів на прикладі підприємств оптової торгівлі. *Економіка: реалії часу*. 2014. № 4 (14). С. 78-83. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n4.html> (дата звернення 08.05.2022).

22. Багацька К. Методичні підходи до аналізу грошових потоків. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3492/1/12012.pdf> (дата звернення 08.05.2022).

23. Безготівкові розрахунки: правова природа та облікова специфіка: збірник систематизованого законодавства. Укл. Т. Є. Сушальська. К. : Бліц-Інформ, 2015. Вип. 3. 192 с.

24. Білецька К. Удосконалення організації обліку грошових коштів підприємства. *Науковий огляд*. 2014. Том 3. № 2. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/issue/view/9> (дата звернення 08.05.2022).

25. Богданюк О. В., Волочай Ю. В. Оцінка формування грошових коштів підприємства з метою ефективного управління його фінансовою діяльністю. *Молодий вчений*. 2017. № 6 (46). С. 387 – 390. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/6/88.pdf>. (дата звернення

08.05.2022).

26. Бунда О. М., Єлісеєва С. Ю. Організаційні та методичні аспекти аудиту грошових коштів на підприємстві. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2015. № 4 (89). С. 11-19.

27. Вареник В. М. Класифікація грошових потоків в економіці України. *Академічний огляд*. 2013. № 2 (39). С. 52 – 57. URL: <http://duan.edu.ua/uploads/vidavnitstvo14/akademichnij-ogljad-2-13/6294.pdf>.

(дата звернення 08.05.2022).

28. Гавриленко В.О., Олексюк І.В. Удосконалення обліку грошових коштів на підприємствах торгівлі. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету*. 2008. Том 2. № 21. URL: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/88462> (дата звернення 08.05.2022).

29. Гнатенко Є. П., Гикава А. О. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві. *Економіка суспільства*. 2016. Вип. 5. С. 421 – 424.

30. Голинський Ю. О., Луців Л. М., Шпаргала Д. М. Оптимізація грошових потоків підприємств та їх прогнозування. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54) С. 687 – 690. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/2/159.pdf>. (дата звернення 08.05.2022).

31. Голяш І.Д., Меньків Б. Організаційні аспекти аудиту грошових коштів підприємства. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія*: Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція. 2019. С. 148-150. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream.pdf#page=148> (дата звернення 08.05.2022).

32. Горак С. Шляхи вдосконалення обліку грошових коштів та його організації. *Актуальні проблеми функціонування господарської системи України*: Матеріали XXV-тої Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених. 2018. м. Львів. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/XXV_MNKSAMU2018.pdf (дата звернення 08.05.2022).

33. Гордополова Н. В., Ясишена В. В. Методика аудиту звіту про рух грошових коштів. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету*. 2009. С. 111–116.
34. Дзюблюк О. Теоретичні аспекти визначення вартості грошей залежно від їх форм в обігу. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 1. С. 82-94.
35. Здирко Н.Г., Бондар А.П. Особливості проведення аудиту грошових коштів на підприємствах АПК. *Збірник наукових праць ВНАУ Серія: Економічні науки*. 2011. №2 (53). URL: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/1871.pdf> (дата звернення 08.05.2022).
36. Карпенко Є.А., Філатов О.В. Еволюція підходів до порядку проведення аудиту касових операцій . *Регіональна економіка та управління*. Запоріжжя: ГО «Східноукраїнський інститут економіки та управління». 2016. № 2. С. 71-75.
37. Коблянська О. І., Коблянська Г. Ю., Бабенко О. С. Облік і аудит операцій на поточному рахунку. *Modern Economics*. 2018. № 7. С. 77-84. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/accounting-and-audit-operations-on-current-account> (дата звернення 08.05.2022).
38. Коваль Л. В., Навитанюк О. В. Грошові кошти підприємства в контексті облікової політики. *Сучасні тенденції розвитку науки (частина I): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Київ. : МЦНД, 2017. С. 17 – 19.
39. Коваль М. І., Нетреба Ю. О. Удосконалення обліку, аналіз та аудит готівкових розрахунків підприємства. *Наукові праці МАУП*. 2013. Вип. 2. С. 18-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaupe_2013_2_5 (дата звернення 08.05.2022).
40. Ковальов В.В. Введення в фінансовий менеджмент. М.: Фінанси і статистика. 2007. 768 с.
41. Корбутяк А. Г., Гросу К. В. Грошові потоки в системі управління підприємством. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). С. 1199 – 2002. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/288.pdf> (дата звернення

08.05.2022).

42. Корінько М. Д., Кулик Л. А. Аудит операцій з грошовими коштами: організація та методика. URL:<http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/4167/1/Кулик.pdf>. (дата звернення 08.05.2022).

43. Косик А.Ю., Пилипенко С.М. Напрями удосконалення організації обліку грошових коштів підприємств сфери послуг. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/29065/1/lef.lviv.ua_22-23%20%20d0%b3%d1%80%d1%83%d0%b4%d0%bd%d1%8f_%d1%87.%202.pdf#page=115 (дата звернення 08.05.2022).

44. Костюк-Пукаляк О. М. Вплив факторів на грошові потоки підприємств в умовах євроінтеграційних процесів України. *Економіка : реалії часу*. 2017. № 1 (29). С. 171 - 177. URL: <http://economics.opu.ua/ /2017/.pdf> (дата звернення 08.05.2022).

45. Костюнік О. В., Побережна В. В. Основні проблеми організації безготівкових грошових коштів в Україні. *Агросвіт*. 2016. № 9. С. 51 – 55.

46. Кошельок Г., Грінченко Р. Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 2 (63). С. 231 – 242. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/63/827.pdf> (дата звернення 08.05.2022).

47. Лега О. В. Баланс підприємства: історія та сучасні реалії. Глобальні та національні проблеми економіки. № 11. 2016. С. 863 – 868. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/324/1/178.pdf> (дата звернення 20.10.2020).

48. Лега О. В., Черненко К. В. Звітність у системі податкових розрахунків. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 59. С. 154 – 159.

49. Лігоненко Л.О., Ситник Г. В. Управління грошовими потоками: навч. посіб. К.: Київський національний торговельний університет, 2005. 255 с.

50. Майборода О. Є., Майборода О. В., Реплюк О. В. Напрями управління грошовими потоками підприємства. *Економіка і суспільство*.

2017. №10. С. 305- 309.

51. Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Одеса : ОНЕУ, 2012. 670 с.

52. Меліхова Т. О., Верьовкіна А. С. Удосконалення методики перевірки грошових коштів у національній валюті. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 1. С. 24–29.

53. Олійник С. О. Особливості аудиту операцій з грошовими коштами. *Науковий огляд*. 2018. № 9(52). URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1678/1747> (дата звернення 08.05.2022).

54. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

55. Офіційний сайт компанії ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». URL: <https://www.poltavpivo.com> (дата звернення 08.05.2022).

56. Пагас О.В., Пилипенко О.І. Удосконалення обліку грошових коштів. *Розвиток системи системи обліку, аналізу та аудиту: теорія, методологія, організація: матеріали ХVІ Всеукраїнської студентської наукової конференції*. URL: <http://194.44.12.92:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/3173/Пагас.pdf?sequence=1> (дата звернення 08.05.2022).

57. Плаксієнко В. Я., Яловега Л. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б., Мокієнко Т. В., Канцедаль Н. А. Управлінський облік: навч. посібник [для студ. вищих навч. закл.] / за ред. В. Я. Плаксієнка. Полтава: ПП «Астрія», 2018. 250 с.

58. Подолянчук О.А. Грошові кошти в системі рахунків обліку. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 3. URL: <http://vsau.vin.ua/repository/getfile.php/21136.pdf> (дата звернення 08.05.2022).

59. Приходько А.Л., Пархоменко В.М. Шляхи удосконалення обліку операцій з грошовими коштами в національній валюті. URL:

<http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/4879/1/1%20%2827%29.pdf>
(дата звернення 08.05.2022).

60. Радіонова Н. Й., Окончук А. Р. Організаційні і методичні засади аудиту грошових коштів підприємства. *Економіка та управління підприємствами: теорія, практика, перспективи розвитку* : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП «Астроя», 2021. С. 112-117.

61. Рибакіна А. В., Пономаренко Н. В. Сутність, функції та облік грошових коштів URL: http://kkeu.at.ua/НАУСНКИ/Grosh_koshtu____.pdf.
(дата звернення 08.05.2022).

62. Роєнко К. В., Свистун Л. А. Особливості та проблеми формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільної економіки. *Молодий вчений*. 2017. №11. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/308.pdf> (дата звернення 08.05.2022).

63. Ролдугіна Ю.В., Ангеліна І. А. Проблеми методичного забезпечення аудиту грошових коштів та їх вирішення. *Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону*. 2010. С. 316-320. URL: <http://ea.donntu.edu.ua/bitstream/123456789/20822/1/Roldug%D1%96na%20Ju.V.%2C%20Angel%D1%96na%20%D0%86.%20A.pdf> (дата звернення 08.05.2022).

64. Сахаров П.О. Окремі аспекти обліку електронних грошей та особливості проведення їх аналізу аудиту у банках. *Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 1192-1197.

65. Свистун Л.А., Нечухран К.О., Шустваль Д.О. Особливості обліку операцій підприємства в іноземній валюті. *Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність*: Матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції молодих учених, студентів та аспірантів, 11 червня 2020 р. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2020. С. 191-193. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/8810/1/download%20%2818%29.pdf>

f (дата звернення 08.05.2022).

66. Сергєєва О. Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Випуск 12. С. 107 – 110.

67. Скорба О.А. Аудит грошових коштів. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України* : зб. наук. праць. 2007. Вип. 22. С. 78-82. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/55524> (дата звернення 08.05.2022).

68. Скоробогатова В. В. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку монетарних активів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. Вип. 1 (22). С. 339 – 349. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/3225/1/36.pdf>. (дата звернення 08.05.2022).

69. Соболев Г. О., Кучеренко К. В. Проблеми обліку грошових коштів та їх вплив на управління грошовими коштами підприємства. URL: <http://dSPACE.puet.edu.ua/bitstream/123456789/9897/1/Соболь%20ГО.pdf> (дата звернення 08.05.2022).

70. Совівський В.Є., Кулик Ю.М. Удосконалення обліку грошових коштів. *Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки*: Матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. С. 204 – 205. URL: <https://dSPACE.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/13216/1/Совівський%20В.Є.PDF> (дата звернення 08.05.2022).

71. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. Випуск 1-2. 2017. С. 67 -85.

72. Степаненко О. І. Грошові кошти в системі бухгалтерського обліку підприємства. *Регіональна економіка та управління*. 2021. № 1 (31). С. 91 – 97.

73. Степова Т.Г., Татарінова Г.О., Гріщук Р.І. Облік грошових коштів:

навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, Ротапринт, 2013 р. 120 с.

74. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

75. Тютюнник Ю. М., Євстефєєва А. О. Економічний зміст і класифікація грошових потоків підприємства. *Економіка і підприємництво : організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу* : зб. наук. пр. / ПДАА. Полтава, 2018. Вип. 18. Том 1. С. 148 – 151.

76. Хроленко О.І., Лободзинська Т.П. Особливості аналізу руху грошових коштів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Випуск 3 (08). С. 354 – 358. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/8_2017/67.pdf (дата звернення 08.05.2022).

77. Ясишена В. В. Теоретичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств. *Економічний простір*. 2008. №16. С. 123 – 131. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/9428/1/теоретичні%20аспекти%20аналізу%20грошових%20потоків%20підприємств.pdf> (дата звернення 08.05.2022).

78. Ясишена В. Облік, аналіз і аудит як підсистеми формування інформації щодо грошових потоків підприємств. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream.pdf> (дата звернення 08.05.2022).

79. Ясишена В.В., Сисоєва І.М. Методика проведення аналізу грошових потоків підприємств. *Інноваційна економіка*. 2012. № 2. С. 131 – 139. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/9499/1/методика_проведення_аналізу_грошових_потоків_підприємств%20.pdf (дата звернення 08.05.2022).

80. Яськів Б. А. Роль та місце безготівкових розрахунків у системі грошового обігу. *Держава та регіони*. 2015. № 4. С. 42 – 47.

Додатки